

Bruksela, dnia XXX r.
[...] (2022) XXX

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

Instrument finansowy modelu rozwoju terytorialnego w ramach nowego europejskiego Bauhausu (NEB TDM)

Instrument finansowy modelu rozwoju terytorialnego w ramach nowego europejskiego Bauhausu (NEB TDM)

Spis treści

Skróty	2
Wprowadzenie.....	3
Część 1: Kontekst strategiczny NEB TDM.....	6
Kontekst polityczny: cele polityki EFRR, FS lub FST	6
Ocena <i>ex ante</i> leżąca u podstaw strategii inwestycyjnej NEB TDM	7
Kontekst nowego europejskiego Bauhausu: podstawowe wartości nowego europejskiego Bauhausu – od pomysłu poprzez realizację do wyników	9
A. Zrównoważoność.....	9
B. Estetyka	10
C. Włączenie społeczne	11
Część 2: NEB TDM – warunki	13
Część 3 – Zasady przewodnie oceny zgodności projektów z nowym europejskim Bauhausem	37
Wysoka jakość stosowania podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu.....	37
Zrównoważoność.....	37
Estetyka	39
Włączenie społeczne	40
Podejście partycypacyjne i transdyscyplinarne	41

Skróty¹

Skrót	Pełna nazwa
(Grupa) EBI	(Grupa) Europejskiego Banku Inwestycyjnego
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFI	Europejski Fundusz Inwestycyjny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FP	Fundusz powierniczy w rozumieniu art. 2 pkt 20 RWP
FS	Fundusz Spójności
FST	Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
FSz	Fundusz szczegółowy w rozumieniu art. 2 pkt 21 RWP
GBER	Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych – rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu
IF	Instrument finansowy
IZ	Instytucja zarządzająca
KDI	Komitet doradczy ds. inwestycji
NEB	Nowy europejski Bauhaus
NEB TDM	Model rozwoju terytorialnego w ramach nowego europejskiego Bauhausu
RWP	Rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.
UE	Unia Europejska
UOIG	Usługa świadczona w ogólnym interesie gospodarczym, jak wyjaśniono w motywie 11 decyzji Komisji 2012/21/UE

¹ RWP ma zastosowanie do definicji, których skróty można znaleźć w tabeli.

Wprowadzenie

15 września 2021 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat² określający koncepcję nowego europejskiego Bauhausu.

Nowy europejski Bauhaus wnosi wymiar kulturowy i kreatywny do Europejskiego Zielonego Ładu³ w celu wzmocnienia zrównoważonych innowacji, technologii i gospodarki. Nowy europejski Bauhaus dotyczy przestrzeni życiowej i sposobu, w jaki ludzie chcieliby żyć razem, dbając o planetę i chroniąc przyrodę. Kierunek nowemu europejskiemu Bauhausowi nadają trzy podstawowe, nierozłączne wartości:

- zrównoważoność – od celów klimatycznych po obieg zamknięty oraz bioróżnorodność;
- estetyka – jakość doznania i styl, tj. elementy wykraczające poza funkcjonalność, oraz
- włączenie społeczne, w tym dostępność i przystępność cenowa.

Celem jest uwzględnienie tych wartości jednocześnie w celu opracowania kreatywnych rozwiązań, które najlepiej zaspokoją potrzeby ludzi, przy jednoczesnym zwiększeniu wydajności i dążeniu do obniżenia kosztów całkowitych.

Nowy europejski Bauhaus wspiera wielopoziomowe podejście do transformacji – od globalnego do lokalnego. Zielona transformacja wiąże się z wyzwaniem, które wymagają globalnego podejścia. Jednocześnie rozwiązania stają się realne właśnie na poziomie lokalnym i tam mają znaczenie dla społeczeństwa. Nowy europejski Bauhaus odnosi się zatem do różnych poziomów transformacji – od globalnego do dzielnic, miast i wsi.

Podejście partycypacyjne – nierozzerwalnie związane z nowym europejskim Bauhausem – angażuje ludzi w całej ich różnorodności, włącznie z kobietami (wciąż niedostatecznie reprezentowanymi w niektórych kluczowych sektorach), młodzieżą i grupami w niekorzystnej sytuacji. W nowym europejskim Bauhausie przedstawione zostaną przykłady i koncepcje, które uwzględniają jego podstawowe wartości i umożliwiają rozpowszechnianie dobrych praktyk. Nowy europejski Bauhaus będzie zachęcać do uczestnictwa, wsłuchując się w opinie zainteresowanych stron i praktyków działających lokalnie oraz zastanawiając się, gdzie polityka, finansowanie i inne narzędzia mają faktycznie znaczenie. Ten niezbędny nacisk na włączenie społeczne ma na celu zapewnienie, aby nikt nie został pozostawiony w tyle, a najbardziej kreatywne rozwiązania powstały w wyniku zbiorowych innowacji.

Nowy europejski Bauhaus wymaga podejścia transdyscyplinarnego, które zniweluje podziały występujące pomiędzy punktami widzenia oraz przedstawicielami różnych zawodów. Kultura, technologia, innowacje, projektowanie, inżynieria, sztuka, nauki społeczne, klimat i bioróżnorodność muszą działać wspólnie, aby nowy europejski Bauhaus mógł odnieść sukces i umożliwić ludziom tworzenie lepszej przyszłości.

---

² [COM\(2021\) 573 EN ACT.pdf \(europa.eu\)](#).

³ [Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski Zielony Ład \(COM\(2019\) 640 final\)](#).

W związku z tym w ramach niniejszego komunikatu zaproponowano modelowy instrument finansowy rozwoju terytorialnego, aby wesprzeć projekty nowego europejskiego Bauhausu w państwach członkowskich oraz wykorzystać inwestycje publiczne i prywatne.

Celem modelu rozwoju terytorialnego w ramach nowego europejskiego Bauhausu (NEB TDM) jest zapewnienie instytucjom zarządzającym (IZ) wdrażającym programy polityki spójności głównych elementów, które mogłyby wykorzystać do ustanowienia i wdrożenia instrumentu finansowego wspierającego projekty nowego europejskiego Bauhausu w latach 2021–2027 na podstawie rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (RWP)⁴.

W NEB TDM wykorzystuje się pozytywne doświadczenia ze wspierania od 2007 r. strategii rozwoju obszarów miejskich z wykorzystaniem instrumentu finansowego zapewniającego wsparcie zwrotne dla różnych inwestycji, propagując rewitalizację terytorialną w sposób zintegrowany poprzez objęcie wsparciem projektów promujących innowacje, efektywność energetyczną i integrację społeczną⁵. Modelowy instrument finansowy jest ukierunkowany na ludzi, charakteryzuje się otwartym i partycypacyjnym podejściem, chęcią przekraczania granic oraz jasnymi i ambitnymi celami w zakresie klimatu. Jednocześnie modelowy instrument finansowy zapewnia dostępne finansowanie, dzięki czemu działania w ramach nowego europejskiego Bauhausu są zrównoważone w perspektywie długoterminowej.

Modelowy instrument finansowy obejmuje możliwość zastosowania składnika dotacyjnego w celu osiągnięcia bardziej ambitnych celów wyznaczonych w oparciu o podejście transdyscyplinarne nowego europejskiego Bauhausu oraz jego podstawowe wartości, takie jak zrównoważoność, estetyka i włączenie społeczne. W ramach modelowego instrumentu finansowego określono zakres wsparcia w odniesieniu do potencjalnych projektów i wsparcia technicznego niezbędnego w celu: (i) przełożenia potrzeb inwestycyjnych na listę przygotowywanych projektów⁶; (ii) realizacji projektów oraz (iii) rozwoju kompetencji władz krajowych i regionalnych, podmiotów wdrażających instrumenty finansowe oraz organów miejskich i społeczności lokalnych. Model ten nie zastępuje istniejącego instrumentu finansowego na rzecz rozwoju obszarów miejskich ani innych sektorowych instrumentów finansowych. Przedstawiono w nim niezbędne aspekty, które IZ⁷ powinna wziąć pod uwagę

---

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A32021R1060>).

⁵ W latach 2007–2013 te instrumenty rozwoju obszarów miejskich były zazwyczaj wdrażane w ramach inicjatywy JESSICA (wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich). Ich wdrażanie kontynuowano w latach 2014–2020.

⁶ Lista przygotowywanych projektów w zakresie rozwoju terytorialnego obejmuje projekty, do których finansowania podmiot wdrażający instrument finansowy zobowiązuje się w oparciu o informacje dostępne w danym momencie.

⁷ W całym dokumencie odniesienie do IZ można rozumieć jako odniesienie do instytucji pośredniczącej (IP) zdefiniowanej w art. 2 pkt 8 RWP (w którym wyjaśniono, że instytucja pośrednicząca oznacza podmiot publiczny lub prywatny, za którego działania odpowiedzialność ponosi instytucja zarządzająca lub który wykonuje obowiązki lub zadania w imieniu takiej instytucji), pod warunkiem że IP została wskazana przez IZ i że uzgodnienia pomiędzy IZ a IP są ujęte na piśmie zgodnie z art. 71 ust. 3 RWP.

podczas ustanawiania NEB TDM, dając IZ możliwość wyboru aspektów, które są najbardziej odpowiednie dla danego środowiska. Model ten zapewnia IZ elastyczność w celu wspierania nowego europejskiego Bauhausu poprzez: (i) wykorzystanie dedykowanego instrumentu finansowego w ramach NEB TDM; (ii) dodanie dedykowanego „segmentu” NEB TDM do istniejącego instrumentu finansowego lub (iii) podejmowanie decyzji w sprawie instrumentu finansowego, którego poszczególne projekty⁸ przyczyniają się do stosowania podejścia transdyscyplinarnego i podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu.

---

⁸ Projekt indywidualny może obejmować szereg podprojektów lub umów o podwykonawstwo.

Część 1: Kontekst strategiczny NEB TDM

Pierwsza część modelu określa kontekst, w tym:

- cele polityki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS) i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST);
- program lub programy uzgodnione w ramach RWP;
- podstawowe wartości nowego europejskiego Bauhausu oraz
- zintegrowane strategie rozwoju lokalnego lub terytorialnego.

Kontekst ten stanowi tło dla ustanowienia i wdrożenia NEB TDM.

W odniesieniu do programów na lata 2021–2027, w których przewidziano inicjatywy i działania zgodne z podstawowymi wartościami nowego europejskiego Bauhausu, modelowy instrument finansowy określa zasady partnerstwa i współpracy pomiędzy:

- podmiotami terytorialnymi odpowiedzialnymi za zintegrowane strategie rozwoju lokalnego lub terytorialnego;
- społecznościami lokalnymi oraz mieszkańcami obszarów miejskich i wiejskich;
- instytucjami zarządzającymi oraz
- podmiotami wdrażającymi instrumenty finansowe, przy czym w programach na lata 2021–2027 przewidziano inicjatywy i działania dostosowane do podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu.

W ramach modelowego instrumentu finansowego określa się również możliwości połączenia wsparcia w formie dotacji z instrumentem finansowym w ramach pojedynczej operacji instrumentu finansowego na podstawie art. 58 RWP.

Kontekst polityczny: cele polityki EFRR, FS lub FST

NEB TDM można ustanowić w ramach programów regionalnych i krajowych lub programów Interreg dofinansowanych ze środków EFRR lub Funduszu Spójności. Jest to możliwe

w ramach wszystkich celów polityki⁹¹⁰, ale najprawdopodobniej nastąpi to w ramach celów polityki 5 i 2 (odpowiednio art. 5 ust. 1 lit. e) i b) RWP).

NEB TDM mógłby również zapewnić wsparcie z FST dla projektów zlokalizowanych na terytoriach określonych w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji.

Ocena *ex ante* leżąca u podstaw strategii inwestycyjnej NEB TDM

Wsparcie zintegrowanego rozwoju terytorialnego musi opierać się na zintegrowanych strategiach rozwoju lokalnego lub terytorialnego¹¹. W strategiach miejskich należy stosować podejście oparte na obszarach funkcjonalnych. W ramach tych strategii należy zatem promować połączenia między obszarami miejskimi i wiejskimi i wspierać miejskie obszary funkcjonalne, do których zalicza się obszary wiejskie położone blisko miast. Zintegrowane strategie obszarów wiejskich lub strategie łączące małe miasta lub wsie mogą również otworzyć możliwości wdrożenia modelu na obszarach wiejskich. Podczas programowania funduszy RWP organy krajowe będą decydować o zakresie wkładu polityki spójności w realizację tych strategii. Strategię inwestycyjną proponowanego modelu NEB TDM należy oprzeć na zintegrowanej strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego i dostosować ją do podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu. Jeśli zintegrowana strategia rozwoju lokalnego lub terytorialnego nie jest dostosowana do tych wartości, nie powinno to stanowić przeszkody w ustanowieniu NEB TDM. W takim przypadku NEB TDM odegra istotną rolę, doprowadzając do dostosowania lub uzupełnienia strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego o kluczowe zasady i podstawowe wartości nowego europejskiego Bauhausu w zależności od potrzeb podmiotów terytorialnych.

Ocena *ex ante*¹² jest pierwszym obowiązkowym etapem w procesie ustanowienia NEB TDM i może ją sporządzić IZ lub zewnętrzni konsultanci na odpowiedzialność IZ. W ramach oceny *ex ante* należy zaproponować ogólną strategię inwestycyjną NEB TDM, przekazując IZ informacje niezbędne do ustalenia, w jaki sposób NEB TDM może najskuteczniej osiągnąć cele programów podstawowych. Zaproponowana strategia inwestycyjna stanowi podstawę procedury wyboru podmiotów wdrażających instrument finansowy. W związku z tym

---

⁹ Zgodnie z art. 5 ust. 1 RWP wsparciem objęte są następujące cele polityki:

- a) bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej;
- b) bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej;
- c) lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności;
- d) Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych oraz
- e) Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.

¹⁰ Jeżeli NEB TDM otrzyma kwotę wkładów z programu w ramach celu polityki 1, a w szczególności w ramach celów szczegółowych 1.1 (rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii) i 1.4 (rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości), inwestycja musi być zgodna z odpowiednią strategią inteligentnej specjalizacji.

¹¹ Art. 28 RWP.

¹² Art. 58 ust. 3 RWP. IZ może wykorzystać lub zaktualizować wersję istniejącej oceny *ex ante*.

podstawowy wymóg polega na tym, aby zainteresowane strony zaangażowane w partnerstwo potrzebne do ustanowienia NEB TDM (zob. sekcja dotycząca partnerstwa w tabeli) uczestniczyły w procesie oceny *ex ante*. Rozwiązanie to zapewni, aby proponowana strategia odzwierciedlała strategiczne priorytety rozwoju terytorialnego, poglądy społeczeństwa, zainteresowanie inwestorów oraz opinie potencjalnych podmiotów wdrażających instrument finansowy na temat tego, gdzie najlepiej rozmieścić zasoby, aby zmaksymalizować stabilność finansowania i wpływ strategiczny NEB TDM.

W strategii inwestycyjnej można uwzględnić odpowiednie powiązania z projektami promowanymi w ramach innych inicjatyw politycznych Unii Europejskiej (UE) związanych z nowym europejskim Bauhausem, np. cel inicjatywy „Fala renowacji”¹³ polegający na renowacji budynków publicznych, cel inicjatywy na rzecz przystępnych cenowo mieszkań¹⁴ związany z renowacją/utworzeniem 100 dzielnic z przystępnymi cenowo mieszkaniami, cele REPowerEU¹⁵ dotyczące przyspieszenia transformacji w kierunku czystej energii i oszczędzania źródeł energii, strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030, w tym jedna z jej inicjatyw przewodnich „AccessibleEU”, która stanowi czynnik wspierający prawa i warunek wstępny pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami na równi z innymi osobami¹⁶ itp.

W ramach proponowanej strategii inwestycyjnej należy opisać produkty finansowe NEB TDM, które mogłyby zostać opracowane w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie rozwoju terytorialnego poprzez uwzględnienie podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu i rozwiązanie problemów niedoskonałości rynku w zakresie finansowania. Aby zmaksymalizować wpływ NEB TDM, produkty finansowe należy ukierunkować na te inwestycje w ramach NEB TDM, które generują pozytywne efekty zewnętrzne zgodnie z: (i) celami polityki określonymi w programach; (ii) leżącymi u podstaw strategiami rozwoju lokalnego lub terytorialnego oraz (iii) wartościami nowego europejskiego Bauhausu, zapewniając tym samym korzyści społeczne i publiczne dla ludzi. W ten sposób w proponowanej strategii inwestycyjnej należy zapewnić skalę i poziom ambicji umożliwiające osiągnięcie długoterminowych zmian. Ponadto powinna ona zapewnić długoterminową stabilność finansowania wykraczającą poza jeden cykl życia inwestycji, co umożliwiłoby wsparcie kluczowych zasad i podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu oraz osi tematycznych ścieżki transformacji¹⁷.

IZ powinna dokonać wyboru podmiotu wdrażającego instrument finansowy zgodnie z prawem zamówień publicznych lub bezpośrednio udzielić zamówienia na wdrażanie instrumentu finansowego na podstawie art. 59 ust. 3 RWP. W przypadku gdy podmiot wybrany przez IZ

---

¹³ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en

¹⁴ https://ec.europa.eu/growth/sectors/proximity-and-social-economy/social-economy-eu/affordable-housing-initiative_en

¹⁵ [resource.html](https://ec.europa.eu/resource.html) (europa.eu)

¹⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=pl&pubId=8376&furtherPubs=yes>

¹⁷ W wyniku analizy wkładów otrzymanych na etapie współprojektowania Komisja zidentyfikowała cztery osie tematyczne, którymi postanowiła kierować się przy wdrażaniu nowego europejskiego Bauhausu. Te cztery osie to: powrót do natury, odzyskanie poczucia przynależności, nadanie priorytetu miejscom i ludziom, którzy tego najbardziej potrzebują, oraz potrzeba zapewnienia w ekosystemach przemysłowych długoterminowego myślenia w kategoriach cyklu życia produktu.

wdraża fundusz powierniczy (FP), podmiot ten powinien z kolei wybrać podmioty do celów wdrożenia funduszy szczegółowych (FSz)¹⁸. Poszczególne aspekty strategii inwestycyjnej (np. ustalenia dotyczące wdrażania, oferowane produkty finansowe, docelowi odbiorcy końcowi, planowane połączenie ze wsparciem w ramach dotacji) NEB TDM są negocjowane i uzgadniane między stronami umów o finansowaniu.

Kontekst nowego europejskiego Bauhausu: podstawowe wartości nowego europejskiego Bauhausu – od pomysłu poprzez realizację do wyników

NEB TDM należy ustanowić i wdrożyć zgodnie z celami i podstawowymi wartościami nowego europejskiego Bauhausu.

Jednym z aspektów stanowiących wartość dodaną instrumentu finansowego jest wiedza specjalistyczna podmiotów wdrażających instrumenty finansowe, która pozwala decydować o strukturze inwestycji w taki sposób, aby były one ekonomicznie i finansowo opłacalne, co zapewnia trwałość wyników dotyczących polityki. Oznacza to, że tylko podmiot wdrażający instrument finansowy może podjąć decyzję o inwestycjach, które mają być wspierane. Zasada ta ma również zastosowanie do NEB TDM, w oparciu o rzetelną ocenę projektów i profesjonalne podejmowanie decyzji inwestycyjnych przez podmiot wdrażający instrument finansowy, aby zapewnić wsparcie w odniesieniu do opłacalnych projektów¹⁹, które przyczyniają się do realizacji celów nowego europejskiego Bauhausu.

Projekt NEB TDM oferuje możliwość połączenia instrumentu finansowego i wsparcia w ramach dotacji, zapewniając długoterminowe ramy finansowania rozwoju, który obejmuje trzy wymiary nowego europejskiego Bauhausu, a mianowicie zrównoważony rozwój, estetykę i włączenie społeczne.

Należy uwzględnić wszystkie trzy wymiary NEB TDM: (i) na etapie projektowania NEB TDM oraz (ii) na poziomie inwestycji²⁰ objętych wsparciem w ramach instrumentu.

Część 3 NEB TDM zawiera zasady przewodnie oceny zgodności projektów z nowym europejskim Bauhausem.

A. Zrównoważoność

Aby sprostać wyzwaniom związanym ze zmianą klimatu i degradacją środowiska, Zielony Ład pomoże przekształcić UE w neutralną dla klimatu, nowoczesną, zasobooszczędną, konkurencyjną gospodarkę. NEB TDM będzie przyczyniał się do osiągnięcia celów Zielonego Ładu, zapewniając, aby zrównoważoność stanowiła zasadniczy element jego projektu, struktury oraz realizacji wszystkich inwestycji. Do celów inicjatywy dotyczącej nowego europejskiego Bauhausu „zrównoważoność” należy rozumieć jako „zrównoważenie środowiskowe”.

---

¹⁸ Art. 59 ust. 4 RWP.

¹⁹ Projekty w zakresie rozwoju terytorialnego należy oprzeć na modelu biznesowym, z uwzględnieniem szacunkowych przepływów pieniężnych, przy czym należy je ukierunkować na potencjalnych inwestorów prywatnych, którzy mogą zapewnić finansową wykonalność.

²⁰ Inwestycję można realizować w ramach jednego indywidualnego projektu lub większej ich liczby.

(i) Zakres NEB TDM można określić w ogólny sposób w strategii inwestycyjnej NEB TDM – mogą być to np. pomoc w realizacji ambitnych celów klimatycznych²¹, ponowne wykorzystanie materiałów w nowych produktach z myślą o zapobieganiu powstawania odpadów, zmiana nawyków społecznych, a także bardziej odpowiedzialna konsumpcja lub tworzenie zrównoważonych przestrzeni publicznych. Celem NEB TDM jest zapewnienie, aby profesjonalne i finansowe wsparcie przyczyniało się do zrównoważonych inwestycji na rzecz osób, społeczności i przedsiębiorstw. W tym względzie konieczne może być wykorzystanie dotacji, na przykład wsparcia technicznego, dotacji na spłatę odsetek, dotacji kapitałowych lub rabatów kapitałowych, aby pomóc w finansowaniu działań w zakresie zrównoważoności wspieranych projektów.

(ii) Dokonując wyboru podmiotu wdrażającego instrument finansowy, IZ lub fundusz powierniczy powinny zwrócić się do podmiotu wdrażającego instrument finansowy o włączenie do swojej oferty proponowanej metody oceny projektów/inwestycji zgodnie z kryteriami zrównoważonego rozwoju strategii inwestycyjnej (tj. proponowany mechanizm, opis ról i udziału ekspertów/konsultantów oraz kryteria oceny projektów/inwestycji). Podmiot wdrażający instrument finansowy powinien również wyszczególnić w zaproponowanej metodzie, w jaki sposób pomoże projektodawcom nadać ich inwestycjom zrównoważony charakter oraz w jaki sposób zapewni wystarczającą liczbę projektów bezpośrednio odnoszących się do aspektu zrównoważoności, a jednocześnie wszystkie inwestycje w portfolio będą miały na celu wspieranie ogólnej zrównoważoności NEB TDM.

B. Estetyka²²

(i) Kwestia estetyki może zostać uwzględniona w strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego, koncepcji projektu lub jego etapów rozwoju. Aspekt ten może określać rolę miejsc, budynków i obiektów we wspieraniu poczucia przynależności jednostek, społeczności i przedsiębiorstw. W strategii inwestycyjnej NEB TDM należy uwzględnić korzyści wynikające z położenia przez nowy europejski Bauhaus nacisku na estetykę i jakość doznania wykraczającą poza funkcjonalność. Strategia inwestycyjna powinna uznawać znaczenie życia kulturalnego i odzwierciedlać różnorodność kulturową i dziedzictwo kulturowe związane z danym terytorium, angażując lokalne kreatywne społeczności w sztukę i rzemiosło, wzmacniając powiązania oraz wspierając zdrowy, zrównoważony i aktywny styl życia. Poprzez zapewnienie finansowania projektów zgodnych z nowym europejskim Bauhausem NEB TDM przyczyni się do zwiększenia pewności wśród projektodawców w zakresie realizacji projektów terytorialnych o wysokiej jakości. Niezwykle istotne jest zaangażowanie architektów, projektantów, artystów i innych przedstawicieli sektora kreatywnego oraz osób, których dotyczy projekt, zarówno na wczesnych etapach planowania rozwoju lokalnego lub terytorialnego, jak i na etapie opracowywania projektu.

---

²¹ Określonych w rozporządzeniu w sprawie europejskiego prawa o klimacie, w którym założono, że gospodarka i społeczeństwo Europy osiągną neutralność klimatyczną do 2050 r., a także zawarto cel pośredni polegający na ograniczeniu emisji netto gazów cieplarnianych do 2030 r. o co najmniej 55 % w porównaniu z poziomami z 1990 r.

²² Zob. komunikat Komisji w sprawie nowego europejskiego Bauhausu (COM(2021) 573 final): „jakość doznania i styl, tj. elementy wykraczające poza funkcjonalność”.

(ii) Podmiot wdrażający instrument finansowy powinien włączyć ocenę estetyki do kryteriów wyboru inwestycji, które mają zostać objęte wsparciem. Podmiot wdrażający instrument finansowy może zaangażować konsultantów/projektantów: (i) na wczesnym etapie procesu, gdy pomaga projektodawcom w tworzeniu struktury projektu, który ma być finansowany; (ii) w celu dokonania oceny estetyki inwestycji przed ich zatwierdzeniem, gdy projekty są gotowe do wdrożenia. W ramach swojej metody/podejścia podmiot wdrażający instrument finansowy powinien opisać, w jaki sposób będzie oceniał spełnienie kryteriów dotyczących estetyki. Metoda/podejście zostanie ocenione w procedurze wyboru podmiotu wdrażającego instrument finansowy.

C. Włączenie społeczne²³

(i) NEB TDM będzie służyć do aktywnego propagowania zasad nowego europejskiego Bauhausu w regionie. Zapewni, aby wspierane w jego ramach inwestycje były dostępne dla wszystkich rodzajów społeczności, wykorzystując w stosownych przypadkach składnik dotacyjny (np. na rzecz gospodarstw domowych o niskich dochodach, społeczności bardziej zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym, społeczności ubogich lub zmarginalizowanych, dyskryminowanych, osób z niepełnosprawnościami itp.). Aby efekt sprzyjał włączeniu społecznemu, sprzyjać muszą mu również struktura partnerstwa i zarządzania NEB TDM.

(ii) Celem NEB TDM jest finansowanie projektów promujących poczucie przynależności i pomagających nadać „znaczenie” miejscom i społecznościom. Ogólnie rzecz biorąc, projekty powinny przyczyniać się do budowania mostów między społecznościami i solidarności. Proces opracowywania i realizacji projektów musi również sprzyjać włączeniu społecznemu.

W ramach NEB TDM zostanie wzmocniony wymóg nałożony na projektodawców w celu zapewnienia, aby opracowanie i wdrożenie wszystkich projektów wspieranych z instrumentu finansowego uwzględniało włączenie społeczne. Biorąc pod uwagę sytuację gospodarczą (kryzys mieszkaniowy, gwałtowny wzrost cen energii i wynikające z tego ubóstwo energetyczne), inwestycje w mieszkania socjalne i przystępne cenowo mają zasadnicze znaczenie dla włączenia wszystkich grup społecznych. Skutki działań w zakresie zrównoważoności i estetyki nie powinny tworzyć barier dotyczących przystępności cenowej w odniesieniu do środowisk, dóbr i usług tworzonych w ramach NEB TDM ani nie powinny prowadzić do wysiedleń gospodarstw domowych o niższych dochodach z mieszkań o wyższym standardzie, wypierania istniejących przedsiębiorstw itp.

Innowacja stanowi siłę napędową do osiągnięcia dwójakiej transformacji (ekologicznej i cyfrowej) w kierunku gospodarki bezemisyjnej i neutralnej pod względem ilości odpadów, która nie pozostawia w tyle żadnej osoby ani żadnego miejsca. Społeczności lokalne i przedsiębiorstwa społeczne, których celem jest przynoszenie korzyści ludziom i środowisku, odgrywają kluczową rolę w inkluzywnej gospodarce o obiegu zamkniętym. W związku z tym NEB TDM będzie skoncentrowany na tym, aby projektodawcy ukierunkowali innowacje

---

²³ Zob. komunikat Komisji w sprawie nowego europejskiego Bauhausu (COM(2021) 573 final): „waloryzowanie różnorodności, zapewnienie wszystkim równości, dostępności oraz przystępności cenowej”.

gospodarcze, biznesowe, technologiczne i społeczne w zakresie zielonej gospodarki nie tylko na poziomie globalnym, ale również w kontekście lokalnym. Cel ten można osiągnąć poprzez ustanowienie procesu partycypacyjnego z udziałem społeczności lokalnych i przedsiębiorstw (społecznych), a także poprzez zapewnienie, aby przedsiębiorstwa tworzyły dostępne produkty i usługi, dostosowywały miejsca pracy do dostępnych umiejętności oraz przekwalifikowały siłę roboczą, tak aby dwójka transformacja była zarówno sprawiedliwa, jak i przystępna cenowo.

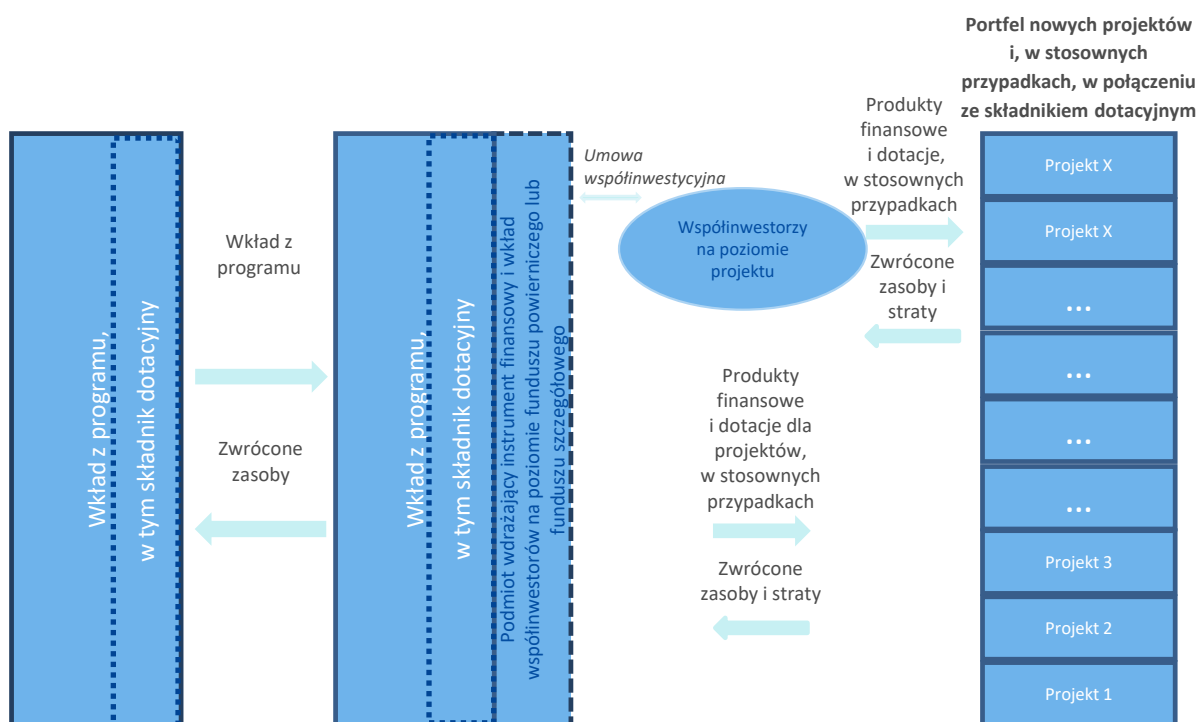
Zasada włączenia społecznego ma kluczowe znaczenie dla strategii inwestycyjnej NEB TDM i można ją rozszerzyć o działania mające na celu wdrożenie i monitorowanie instrumentu finansowego.

Aby wprowadzić podejście transdyscyplinarne nowego europejskiego Bauhausu, inwestycje i projekty realizowane w ramach NEB TDM można również uzupełnić o inwestycje kierowane przez lokalną społeczność, aby ułatwić stosowanie partnerskiego podejścia i zwiększyć odpowiedzialność społeczności za inwestycje. Inwestycje kierowane przez społeczność mogą być realizowane przez podmiot wdrażający instrument finansowy w ramach NEB TDM lub jako odrębna operacja realizowana przez IZ lub fundusz powierniczy. W związku z tym w strategii inwestycyjnej NEB TDM należy wyraźnie opisać znaczenie uczestnictwa społeczności we współprojektowaniu na poziomie lokalnym²⁴ i przygotowywaniu projektu, a także należy objąć komplementarność z inicjatywami kierowanymi przez społeczność.

---

²⁴ Wspólne projektowanie może obejmować: (i) inicjatywy kierowane przez społeczność; (ii) włączenie społeczne mieszkańców danego obszaru; (iii) przekształcanie danego obszaru we współpracy ze wszystkimi obecnymi zainteresowanymi stronami; (iv) podmioty zewnętrzne, które dostarczają wiedzy i możliwości, oraz (v) wzajemnie korzystne stosunki między władzami lokalnymi a inicjatywami prywatnymi lub kierowanymi przez społeczność.

Część 2: NEB TDM – warunki

<p>Struktura NEB TDM</p>	<p>NEB TDM stanowi instrument finansowy ze składnikiem dotacyjnym²⁵ zgodnie z przepisami art. 58 ust. 5 RWP. Obie odrębne formy wsparcia mogą być udzielone przez podmiot wdrażający instrument finansowy w imieniu IZ, działający za pośrednictwem funduszu powierniczego (np. Europejski Bank Inwestycyjny, krajowy bank prorozwojowy) albo funduszu szczegółowego (np. pośrednik finansowy, bank komercyjny, fundusz kapitałowy itp.).</p> <p>Instrument finansowy będzie realizowany przez podmiot wdrażający instrument finansowy, który wykorzysta wkłady²⁶ z programu, a także przez podmiot wdrażający instrument finansowy i współinwestorów w celu sfinansowania produktów finansowych na rzecz projektów w zakresie rozwoju terytorialnego, w połączeniu ze składnikiem dotacyjnym w stosownych przypadkach. Projekty w zakresie rozwoju terytorialnego powinny być zgodne z zasadami nowego europejskiego Bauhausu, a także powinny kwalifikować się w ramach EFRR, Funduszu Spójności lub FST.</p> <p>Model ten zaprojektowano jako instrument finansowy zapewniający wsparcie w ramach produktów finansowych przybierających formę zadłużenia, inwestycji kapitałowych lub <i>quasi</i>-kapitałowych, w stosownych przypadkach, w połączeniu ze składnikiem dotacyjnym. W ramach składnika dotacyjnego można objąć wsparciem: (i) części inwestycji i działań, które nie generują wystarczających przychodów bądź oszczędności, lub (ii) są niezbędne dla działań wspierających inwestycję.</p>
--------------------------	---

²⁵ Składnik dotacyjny nie jest obowiązkowy. Decyzję o jego wykorzystaniu podejmuje się na podstawie potrzeb inwestycyjnych i wyniku oceny *ex ante*.

²⁶ Fundusze i współfinansowanie, w stosownych przypadkach.

<p>Cel NEB TDM</p>	<p>Cele NEB TDM są następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie zasobów z programów EFRR, FS lub FST w celu pozyskania dodatkowego finansowania dla inwestycji służących rozwojowi terytorialnemu, które są zgodne z zasadami nowego europejskiego Bauhausu, oraz • wykorzystanie, w stosownych przypadkach, dotacji z programów EFRR, Funduszu Spójności lub FST w połączeniu z produktem finansowym, aby sfinansować wsparcie techniczne w celu: (i) sporządzenia listy przygotowywanych projektów; (ii) udzielenia pomocy zespołom władz miejskich/wiejskich zajmujących się tworzeniem zestawień projektów w ramach strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego; (iii) wsparcia współprojektowania na poziomie lokalnym, podejścia wielodyscyplinarnego i partycypacyjnego, aby ułatwić sporządzenie listy przygotowywanych projektów; (iv) zapewnienia dopłat do oprocentowania w celu zmniejszenia kosztów finansowania zewnętrznego; (v) udzielenia dotacji kapitałowych dla części inwestycji, która nie generuje przychodów lub (vi) wsparcia rabatu kapitałowego, który skutkuje zwrotem części pożyczki po osiągnięciu określonych wyników nowego europejskiego Bauhausu.
<p>Warianty wdrażania NEB TDM</p>	<p>NEB TDM może być wdrażany zgodnie z którymkolwiek z poniższych wariantów wdrażania.</p> <p>a) Specjalny instrument finansowy w ramach NEB TDM</p> <ul style="list-style-type: none"> • NEB TDM można ustanowić z funduszem powierniczym lub bez takiego funduszu. • Należy uwzględnić trzy podstawowe wartości nowego europejskiego Bauhausu: • (i) na etapie projektowania NEB TDM oraz (ii) na poziomie inwestycji/projektów wspieranych z instrumentu. • W ramach NEB TDM należy wspierać projekty, które wchodzą w zakres co najmniej dwóch z czterech osi tematycznych ścieżki transformacyjnej nowego europejskiego Bauhausu, aby wdrożyć jego wielodyscyplinarne podejście. • Wielodyscyplinarne podejście należy wprowadzić na etapie portfela projektów. <p>b) Specjalny „segment” NEB TDM w istniejącym lub nowo utworzonym instrumencie finansowym</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeśli istniejący instrument finansowy został ustanowiony ze strukturą funduszu powierniczego, specjalny segment NEB TDM można utworzyć jako oddzielny fundusz szczegółowy lub można go dodać do istniejącego funduszu produktu. • Podmiot wdrażający instrument finansowy zarządza portfelem inwestycji/projektów zgodnych z NEB TDM. • Ryzyko wynikające z inwestycji w ramach segmentu NEB TDM może być ograniczone do segmentu NEB TDM bądź można połączyć ryzyko wszystkich inwestycji zarządzanych przez podmiot wdrażający instrument finansowy, w tym segment NEB TDM. Decyzję w tej kwestii musi podjąć IZ, podmioty wdrażające fundusz

	<p>powierniczy (w stosownych przypadkach) oraz fundusz szczegółowy.</p> <p>c) Wsparcie poprzez istniejące lub nowo utworzone instrumenty finansowe dla projektów nowego europejskiego Bauhausu spełnia warunki określone poniżej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspierane projekty indywidualne mogą obejmować szereg podprojektów lub umów o podwykonawstwo, które łącznie są zgodne z podejściem transdyscyplinarnym i podstawowymi wartościami nowego europejskiego Bauhausu; • trzy podstawowe wartości nowego europejskiego Bauhausu należy stosować na poziomie każdego indywidualnego projektu wspieranego z instrumentu finansowego; • każdy indywidualny projekt powinien wchodzić w zakres co najmniej dwóch z czterech osi tematycznych ścieżki transformacyjnej nowego europejskiego Bauhausu, aby wdrożyć jego wielodyscyplinarne podejście; • projekty NEB TDM są częścią ogólnego portfela inwestycji wspieranych z instrumentu finansowego.
<p>Współfinansowanie krajowe</p>	<p>Współfinansowania można udzielać poprzez: (i) finansowanie krajowe na poziomie programu; (ii) finansowanie zapewnione przez podmiot wdrażający instrument finansowy i innych inwestorów lub (iii) finansowanie zapewnione przez osoby trzecie na poziomie projektu.</p> <p>W przypadku gdy utworzono fundusz powierniczy, IZ powierzy zarządzającemu funduszem powierniczym wypłacenie wkładu z programu na rzecz podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy. Fundusz powierniczy może również wносить wkład w postaci zasobów własnych na rzecz instrumentu finansowego.</p> <p>Współfinansowanie krajowe odnosi się do finansowania zewnętrznego udzielanego tej samej inwestycji, jak określono w art. 59 ust. 8 RWP, i nie obejmuje wkładu własnego projektodawców. Współfinansowanie może być prywatne lub publiczne. Nie powinno korzystać ze wsparcia w ramach żadnych innych operacji finansowanych na mocy RWP ani innego instrumentu UE.</p> <p>Gdy współfinansowanie krajowe jest udzielane na poziomie inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, podmiot wdrażający instrumenty finansowe powinien prowadzić dokumentację wykazującą kwalifikowalność wydatków leżących u podstaw współfinansowania.</p>
<p>Termin przewidziany na wykorzystanie zasobów programu</p>	<p>Kwotę zasobów programów na lata 2021–2027 wykorzystanych w ramach NEB TDM należy wypłacić ostatecznym odbiorcom nie później niż 31 grudnia 2029 r. Rabatu kapitałowego związanego z kwotami wypłaconymi do końca 2029 r. można również udzielić po tym terminie.</p> <p>Po 31 grudnia NEB TDM można również wykorzystać do udzielenia wsparcia pokrytego przez przydzielone środki na programy w kolejnym okresie programowania. Zgodnie z art. 68 ust. 2 RWP, w przypadku gdy instrument finansowy jest wdrażany po zakończeniu okresu 2021–2027, można udzielić wsparcia ostatecznym odbiorcom lub na ich rzecz,</p>

	<p>obejmującego m.in. koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie, w oparciu o ustalenia zawarte w ramach okresu programowania 2021–2027, jeżeli takie wsparcie jest zgodne z zasadami kwalifikowalności obowiązującymi w kolejnym okresie programowania.</p>
<p>Wkład z programu do instrumentu finansowego: kwota i udział (informacje na temat produktu)</p>	<p>Wielkość docelowego portfela NEB TDM (tj. kwota wkładu z programu, w tym ewentualny składnik dotacyjny, oraz szacowany efekt dźwigni) ustala się na podstawie oceny <i>ex ante</i> zgodnie z art. 58 ust. 3 RWP.</p> <p>Zaleca się, aby minimalny udział dodatkowych inwestycji od inwestorów prywatnych wynosił 30 % całkowitego finansowania na poziomie funduszu w celu zapewnienia znaczącego udziału prywatnego. W przypadku braku innych ustaleń wskaźnik ten będzie określał podział ewentualnych strat pomiędzy podmiot wdrażający instrument finansowy, współinwestorów (na poziomie funduszu i projektu) oraz środki publiczne na poziomie poszczególnych projektów. Składnik dotacyjny mógłby być finansowany w całości ze środków publicznych, pod warunkiem że na poziomie portfela nie przekracza się limitu określonego w art. 58 ust. 5 RWP.</p> <p>Zbieżność interesów IZ, współinwestorów i podmiotu wdrażającego instrument finansowy należy zapewnić w sposób opisany poniżej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opłaty za zarządzanie muszą być oparte na wynikach, jak przewidziano w art. 68 ust. 4 RWP; – wynagrodzenie podmiotu wdrażającego instrument finansowy musi odzwierciedlać aktualne wynagrodzenie rynkowe w porównywalnych sytuacjach, jeżeli podmiot wdrażający instrument finansowy zostanie wybrany w drodze konkursu otwartego; – podmiot wdrażający instrument finansowy musi zapewnić, aby współinwestorzy rynkowi udzielali finansowania w wysokości co najmniej 30 % łącznego zobowiązania finansowego na rzecz projektów w zakresie rozwoju terytorialnego na poziomie portfela, z wyłączeniem składników dotacyjnych. Z tych 30 % zaleca się, aby co najmniej 1 % łącznego zobowiązania finansowego instrumentu finansowego na rzecz każdego projektu zostało zainwestowane przez podmiot wdrażający instrument finansowy z zasobów własnych na tych samych zasadach i warunkach co te, które dotyczą wkładu z programu; – finansowanie zapewniane przez współinwestorów (na poziomie funduszu lub projektu) można uznać za współfinansowanie krajowe włączone do wkładu programu albo za niebędące częścią wkładu programu, lecz uzupełniające wobec wkładu publicznego z programu; – ryzyko należy dzielić równo między podmiot wdrażający instrument finansowy i współinwestorów (na poziomie funduszu lub na poziomie projektu w zakresie rozwoju terytorialnego) z jednej strony, a wkład publiczny z drugiej, z wyjątkiem sytuacji, gdy z oceny <i>ex ante</i>, o której mowa w art. 58 ust. 3 RWP, wynika, że konieczne jest zróżnicowane traktowanie w postaci asymetrycznego podziału ryzyka między współinwestorów. W takich przypadkach należy stosować raczej asymetryczny podział zysku aniżeli ochronę przed spadkiem

	<p>wartości²⁷. Ponadto, jeżeli inwestorzy prywatni nie zostaną wybrani w drodze otwartego, przejrzystego i niedyskryminacyjnego zaproszenia składania ofert, godziwą stopę zwrotu dla inwestorów prywatnych musi określić niezależny ekspert wybrany w drodze otwartego, przejrzystego i niedyskryminacyjnego zaproszenia do składania ofert. W przypadku asymetrycznego podziału strat między inwestorami publicznymi a prywatnymi pierwsza strata poniesiona przez inwestora publicznego musi być ograniczona do 25 % łącznej wartości inwestycji.</p> <p>W odniesieniu do każdego projektu w zakresie rozwoju terytorialnego podmiot wdrażający instrument finansowy musi określić szczegółowe warunki finansowania, które zostanie udzielone przez NEB TDM przed dokonaniem inwestycji. Warunki te muszą opierać się na prognozach finansowych przygotowanych dla projektu przez projektodawców i zweryfikowanych przez podmiot wdrażający instrument finansowy.</p>
<p>Wymogi/warunki dotyczące włączenia projektów do portfela NEB TDM</p>	<p>Portfel transakcji leżących u podstaw rozliczeń transakcji na rzecz projektów w zakresie rozwoju terytorialnego NEB TDM może obejmować połączone wsparcie w formie zadłużenia, inwestycji (<i>quasi</i>-)kapitałowych oraz, w stosownych przypadkach, dotacji.</p> <p>Kryteria kwalifikujące do ujęcia w portfelu ustalane są zgodnie z rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów, innymi przepisami prawa UE, w tym w stosownych przypadkach zasadami pomocy państwa, obowiązującym prawem krajowym, programem, zintegrowaną strategią rozwoju lokalnego i strategią zrównoważonego rozwoju terytorialnego oraz strategią inwestycyjną NEB TDM. Podmiot wdrażający instrument finansowy powinien dysponować racjonalnym szacunkiem profilu ryzyka portfela.</p> <p>Podmiot wdrażający instrument finansowy jest zobowiązany do określenia portfela projektów w zakresie rozwoju terytorialnego zgodnych z nowym europejskim Bauhausem, inwestowania w niego i zarządzania nim w zrównoważony sposób w oparciu o strategię inwestycyjną. Wspomniany portfel inwestycji może obejmować projekty wspierane z instrumentu finansowego w połączeniu ze składnikiem dotacyjnym w stosownych przypadkach.</p> <p>Podejmując decyzję o uwzględnieniu projektu w zakresie rozwoju terytorialnego, podmiot wdrażający instrument finansowy musi wziąć pod uwagę przynajmniej następujące elementy:</p> <p>a) ogólny opis projektu i harmonogram projektu, w tym opis partnerów dofinansowania i udziałowców/akcjonariuszy oraz szczegółowy plan finansowania projektu;</p> <p>b) uzasadnienie wyboru projektu w ramach strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego, w tym dostosowanie projektu do co najmniej dwóch osi tematycznych ścieżki transformacyjnej w przypadku wyboru wariantu wdrażania określonego w lit. c), wkład projektu w każdą z podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu (zrównoważony rozwój, estetyka i włączenie społeczne), a także wstępną</p>

²⁷ Zob. na przykład art. 16 ust. 8 lit. b) ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (GBER).

	<p>ocenę rentowności projektu i wynikającego z niej zapotrzebowania na inwestycje w zakresie NEB TDM;</p> <p>c) uzasadnienie dotyczące składnika dotacyjnego lub samodzielnego projektu dotacji (jeśli istnieje), który jest bezpośrednio związany i niezbędny do wdrożenia instrumentu finansowego;</p> <p>d) zidentyfikowane rodzaje ryzyka;</p> <p>e) wkład projektu w realizację celów polityki i celów szczegółowych, w tym wyników ilościowych, wskazanych w ramach odpowiedniego priorytetu programu.</p> <p>Realizując portfel, podmiot wdrażający instrument finansowy musi w szczególności:</p> <p>a) stymulować opracowywanie trwałych projektów w zakresie rozwoju terytorialnego, określać je, inwestować w nie oraz prowadzić negocjacje i decydować o strukturze inwestycji finansowych, w tym – w stosownych przypadkach – w odniesieniu do składnika dotacyjnego, w te projekty, które są zgodne z nowym europejskim Bauhausem i które spełniają wymogi i kryteria mające zastosowanie do odpowiedniego programu;</p> <p>b) przeprowadzić zarówno ocenę zgodności, jak i ocenę inwestycji w świetle wymogów strategii inwestycyjnej;</p> <p>c) konsultować się z partnerami/podmiotami opracowującymi strategię rozwoju lokalnego lub terytorialnego lub przekazywać im informacje.</p>
<p>Kwalifikujący się podmiot wdrażający instrument finansowy</p>	<p>Wybrany organ wdrażający instrument finansowy musi być podmiotem publicznym lub prywatnym z siedzibą w państwie członkowskim, który jest prawnie upoważniony do udzielania wsparcia w ramach produktu finansowego i dotacji w ramach NEB TDM na rzecz projektów w zakresie rozwoju terytorialnego na terenie objętym programem, z którego pochodzą wkłady na rzecz instrumentu finansowego. Kwalifikowalny podmiot wdrażający instrument finansowy musi wykazać również zdolność do zarządzania NEB TDM, w tym do promowania podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu oraz monitorowania portfela projektów w zakresie rozwoju terytorialnego. Kwalifikujący się podmiot wdrażający instrument finansowy musi również wykazać doświadczenie na odpowiednich rynkach docelowych i stosowną historię zarządzania równoważnymi lub podobnymi projektami lub instrumentami finansowymi w projektach podobnych do tych, które przewidziano w ramach NEB TDM.</p> <p>Podmiot wdrażający instrument finansowy musi podlegać właściwej regulacji odpowiedniej krajowej instytucji regulacyjnej odpowiedzialnej za usługi finansowe oraz musi stosować najlepsze praktyki profesjonalnego zarządzania bankami lub funduszami.</p> <p>Wybierając pośredników finansowych, IZ i fundusz powierniczy działają zgodnie z prawem unijnym. Procedura wyboru podmiotów wdrażających instrument finansowy musi obejmować wprowadzenie odpowiednich ustaleń w zakresie podziału ryzyka w wypadku zróżnicowanego traktowania.</p> <p>W procedurze wyboru podmiotu wdrażającego instrument finansowy należy dokonać oceny następujących elementów: (i) strategii inwestycyjnej NEB TDM; (ii) procesów decyzyjnych, ogólnego podejścia do zarządzania i zdolności do zarządzania podmiotu</p>

	<p>wdrażającego instrument finansowy oraz (iii) wkładu podmiotu wdrażającego instrument finansowy z zasobów własnych w NEB TDM. Przy wyborze podmiotu wdrażającego instrument finansowy jedno z kryteriów musi być powiązane ze zdolnością podmiotu wdrażającego instrument finansowy do zaproponowania i opracowania portfela projektów w zakresie rozwoju terytorialnego zgodnych z podstawowymi wartościami nowego europejskiego Bauhausu. Kryterium to musi uwzględniać mechanizm oceny zgodności projektu z podstawowymi wartościami nowego europejskiego Bauhausu oraz najbardziej konkurencyjną politykę cenową (zob. osobna sekcja) przedstawioną przez podmiot wdrażający instrument finansowy uczestniczący w procedurze wyboru.</p> <p>Podmiot wdrażający instrument finansowy musi być odpowiedzialny za określenie i ocenę projektów w zakresie rozwoju terytorialnego. Po wyborze podmiot wdrażający instrument finansowy musi zarządzać listą przygotowywanych projektów w zakresie rozwoju terytorialnego.</p> <p>Przez współinwestorów należy rozumieć wszelkich inwestorów, którzy, zgodnie z racjonalną oceną dokonaną przez podmiot wdrażający instrument finansowy, działają w okolicznościach odpowiadających testowi prywatnego inwestora w warunkach wolnej gospodarki rynkowej, bez względu na ich charakter prawny i strukturę własności.</p> <p>W kontekście swojego wyboru podmiot wdrażający instrument finansowy musi sprecyzować warunki i kryteria oceny współinwestorów. Te warunki i kryteria są zrozumiałe i dostępne dla potencjalnych współinwestorów. Podmiot wdrażający instrument finansowy musi wykazać się niedyskryminacyjnym podejściem w poszukiwaniu współinwestorów i inwestowaniu wraz z nimi.</p>
<p>Partnerstwo w ramach strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego, projektowanie i wybór projektów</p>	<p>NEB TDM powinien: (i) być aktywnym promotorem zasad nowego europejskiego Bauhausu w regionie; (ii) nawiązywać współpracę z gminami i projektodawcami w celu zwiększania świadomości na temat możliwości oraz (iii) zapewniać wsparcie realizacji inicjatyw zgodnych z nowym europejskim Bauhausem za pośrednictwem punktu kompleksowej obsługi. Obejmuje to wymienione poniżej działania.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpracowanie z podmiotami terytorialnymi, jeżeli sobie tego życzą, w zakresie ich strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego zgodne z zasadami nowego europejskiego Bauhausu. Podmiot wdrażający instrument finansowy może odgrywać istotną rolę we współtworzeniu (zmienionych) strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego w regionie. • Udział podmiotu wdrażającego instrument finansowy jako członka lokalnego partnerstwa nowego europejskiego Bauhausu. Innymi partnerami mogą być władze lokalne i krajowe lub międzynarodowe/transgraniczne organizacje prywatne i publiczne, a także podmioty sektora kreatywnego działające na danym terytorium, takie jak architekci, projektanci, inżynierowie, badacze i artyści. • Jeśli zaangażowane są miasta partnerskie, należy uruchomić współpracę z zainteresowanymi stronami z obszarów miejskich/wiejskich po obu stronach granicy, aby zapewnić transgraniczną integrację obszarów miejskich i wiejskich.

	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesne zaangażowanie i konsultacje w sprawie potencjalnych projektów w regionie zgodnie z zasadami nowego europejskiego Bauhausu. Podmiot wdrażający instrument finansowy powinien nawiązać współpracę z projektodawcami, zapewniając dopasowanie partnerów w celu usprawnienia procesów zatwierdzania. • Dyspozycyjność beneficjenta, projektodawców i pozostałych odpowiednich zainteresowanych stron do uczestniczenia, na żądanie, w ogólnounijnych działaniach dotyczących inicjatywy w ramach nowego europejskiego Bauhausu. Może to obejmować zaangażowanie się w prace laboratorium nowego europejskiego Bauhausu oraz udział w wydarzeniach i działaniach mających na celu rozpowszechnianie wniosków wyciągniętych z NEB TDM.
Struktura zarządzania NEB TDM	<p>Role poszczególnych partnerów należy przełożyć na strukturę zarządzania NEB TDM wraz z jasno określonymi zadaniami ułatwiającymi wdrożenie. Struktura zarządzania może się różnić w zależności od wielkości i złożoności planowanego instrumentu finansowego, proponowanej struktury instrumentu finansowego (z funduszem powierniczym lub bez niego), wiedzy i zdolności władz miejskich/wiejskich oraz udziału innych partnerów i społeczności w projektowaniu i monitorowaniu.</p> <p>W ustaleniach dotyczących zarządzania NEB TDM prawdopodobnie będą uczestniczyć następujące podmioty: IZ, inwestorzy (publiczni i prywatni), instytucje finansowe (publiczne i prywatne) oraz jeden lub większa liczba ekspertów w dziedzinie inwestycji związanych z nowym europejskim Bauhausem („eksperci nowego europejskiego Bauhausu”). Zaangażowanie ekspertów nowego europejskiego Bauhausu wesprze stałe podejście partycypacyjne, utrzymując związek między NEB TDM a społecznościami, w których funkcjonuje.</p> <p>Rekomendowanymi organami zarządzającymi NEB TDM są: (i) komitet doradczy ds. inwestycji²⁸, (ii) podmiot wdrażający fundusze powiernicze oraz (iii) co najmniej jeden podmiot wdrażający fundusze szczegółowe.</p> <p>(i) Rola komitetu doradczego ds. inwestycji</p> <p>Komitet doradczy ds. inwestycji jest organem rekomendowanym, który nie jest objęty rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów. Komitet doradczy ds. inwestycji nadzoruje realizację NEB TDM i zapewnia strategiczne kierowanie oraz kluczowe mechanizmy kontroli i równowagi w systemie zarządzania, dając inwestorom i innym zainteresowanym stronom pewność co do strategicznego wdrożenia instrumentu finansowego. Komitet doradczy ds. inwestycji jest powoływany przez IZ, z zastrzeżeniem obowiązku konsultacji/zatwierdzenia przez pozostałych inwestorów.</p> <p>W skład komitetu doradczego ds. inwestycji wchodzi przedstawiciele: (i) władz miejskich/wiejskich; (ii) organizacji publicznych/prywatnych (nienastawionych na zysk) oraz (iii) środowisk biznesowych, edukacyjnych i społecznych oraz innych reprezentujących interesy społeczności lokalnych na danym obszarze/terytorium. IZ doradza również komitetowi doradczemu ds. inwestycji w zakresie zasad</p>

²⁸ W przypadku istniejącego instrumentu finansowego funkcje komitetu doradczego ds. inwestycji mogą zostać przejęte przez ustanowioną przez niego radę inwestycyjną, aby uniknąć podwójnego zarządzania.

	<p>określonych w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów, aby zapewnić zgodność realizacji NEB TDM z tymi zasadami.</p> <p>IZ określa zasady i procedury działania komitetu doradczego ds. inwestycji, organizuje jego posiedzenia i zarządza jego sekretariatem. Wszelkie istotne dokumenty i informacje są udostępniane komitetowi doradczemu ds. inwestycji, aby umożliwić mu wykonywanie przydzielonych zadań.</p> <p>Komitet doradczy ds. inwestycji musi odbywać regularne posiedzenia, co najmniej dwa razy w roku, na wniosek przewodniczącego. Szczegółowe protokoły posiedzeń komitetu doradczego ds. inwestycji można²⁹ podawać do wiadomości publicznej niezwłocznie po ich zatwierdzeniu przez komitet.</p> <p>Członkowie komitetu doradczego ds. inwestycji są odpowiedzialni za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reprezentowanie interesów zainteresowanych stron; • zapewnienie najwyższych standardów ładu korporacyjnego i przejrzystości; • zatwierdzanie wstępnej strategii inwestycyjnej funduszu powierniczego/funduszu szczegółowego oraz biznesplanu i wszelkich późniejszych zmian; • nadzór nad osiągnięciem celów nowego europejskiego Bauhausu i udzielanie wskazówek w tym zakresie oraz • monitorowanie wyników funduszu powierniczego (o ile taki fundusz funkcjonuje) lub zespołu zarządzającego funduszem szczegółowym. <p>Komitet doradczy ds. inwestycji działa w charakterze doradczym i nadzorczym i nie posiada statutowych obowiązków zarządu.</p> <p>(ii) Rola podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy (o ile ustanowiono taki fundusz)</p> <p>W przypadku gdy IZ zdecyduje się na ustanowienie struktury funduszu powierniczego, obowiązki podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy obejmą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie bieżącą działalnością funduszu powierniczego; • przygotowanie, aktualizację i realizację biznesplanu strategii inwestycyjnej funduszu powierniczego; • decydowanie o strukturze funduszy inwestycyjnych (w tym alokację i realokację zasobów finansowych do poszczególnych funduszy szczegółowych); • dokonanie wyboru podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy do zarządzania poszczególnymi funduszami szczegółowymi; • przygotowanie umów i negocjowanie ich z podmiotem wdrażającym fundusz szczegółowy; • monitorowanie wyników funduszu i składanie sprawozdań wspólnym inwestorom NEB TDM (na poziomie funduszu i projektu) oraz IZ oraz • prowadzenie działań komunikacyjnych.
--	--

²⁹ Ponieważ protokoły posiedzeń komitetu doradczego ds. inwestycji mogą zawierać szczególnie chronione informacje handlowe, nie we wszystkich przypadkach można je upublicznić.

	<p>Podmiot wdrażający fundusz powierniczy może również wypełniać następujące zadania (w zależności od projektu instrumentu finansowego):</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo w lokalnym partnerstwie w ramach nowego europejskiego Bauhausu i związanych z nim działaniach; • propagowanie inicjatywy wśród gmin, projektodawców, potencjalnych podmiotów finansujących i społeczeństwa; • zarządzanie składnikiem dotacyjnym, jeżeli instrument finansowy łączy produkt finansowy z dotacją; • ewentualne zapewnienie platformy wsparcia technicznego (punkt kompleksowej obsługi), jeśli nie zostało to dokonane na poziomie funduszu i jeśli nie wprowadzono innych ustaleń zgodnie ze strukturą na szczeblu regionalnym/lokalnym oraz • identyfikacja możliwości współinwestowania na poziomie dźwigni finansowej i funduszu długoterminowego. <p>Zmiany w strategii inwestycyjnej funduszu powierniczego muszą zostać zatwierdzone przez komitet doradczy ds. inwestycji przed ich wprowadzeniem. Ani podmiot wdrażający fundusz powierniczy, ani komitet doradczy ds. inwestycji nie będą uczestniczyły w procesie podejmowania decyzji w sprawie inwestycji w poszczególne projekty w zakresie rozwoju terytorialnego. Za to zadanie odpowiedzialny będzie wyznaczony podmiot wdrażający fundusz szczegółowy.</p> <p>(iii) Rola podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy</p> <p>Obowiązki podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy wyznaczonego do zarządzania funduszem szczegółowym mogą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie funduszami inwestycyjnymi zgodnie z umową o zarządzanie funduszem zawartą z podmiotem wdrażającym fundusz powierniczy lub z IZ, jeżeli w strukturze nie uwzględniono funduszu powierniczego; • decydowanie o strukturze funduszy inwestycyjnych (jeżeli w strukturze nie uwzględniono funduszu powierniczego); • identyfikację kwalifikujących się projektów do inwestycji oraz przeprowadzenie odpowiedniego handlowego i technicznego badania <i>due diligence</i>; • niezależną ocenę projektów w imieniu wszystkich inwestorów i na podstawie wcześniej określonych kryteriów wyboru (ocena ta powinna obejmować ocenę zgodności projektu z podstawowymi wartościami nowego europejskiego Bauhausu przedstawionymi w lokalnych ramach nowego europejskiego Bauhausu oraz strategią inwestycyjną funduszu szczegółowego); • ponoszenie wyłącznej odpowiedzialności za decyzje inwestycyjne; • decydowanie o strukturze transakcji i dokonywanie inwestycji, w tym przy wsparciu w ramach dotacji w stosownych przypadkach; • identyfikację partnerów współinwestujących (w stosownych przypadkach/w razie konieczności); • składanie sprawozdań dotyczących danych finansowych, wskaźników produktu i ogólnych wyników zarządzającemu funduszem powierniczym zgodnie z wymogami umowy o zarządzanie funduszem lub bezpośrednio do IZ, jeżeli w strukturze nie uwzględniono funduszu powierniczego
--	--

	<p>(sprawozdania dotyczące składników dotacyjnych i składników produktów finansowych inwestycji należy składać oddzielnie).</p> <p>Ponadto funduszowi szczegółowemu można przypisać następujące zadania (w zależności od projektu instrumentu finansowego):</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo w lokalnym partnerstwie w ramach nowego europejskiego Bauhausu i związanych z nim działaniach; • propagowanie inicjatywy wśród gmin, projektodawców, potencjalnych podmiotów finansujących i społeczeństwa we współpracy z zarządzającym funduszem powierniczym, w stosownych przypadkach; • zarządzanie składnikiem dotacyjnym NEB TDM; • zapewnienie platformy ds. wsparcia technicznego (punkt kompleksowej obsługi). <p>Na wstępie IZ określi zasady zarządzania. Mogą one ulec zmianie w wyniku dyskusji między IZ a podmiotami wdrażającymi instrument finansowy, z uwzględnieniem wielkości, zakresu, potencjału i innych cech szczególnych modelu rozwoju terytorialnego.</p>
<p>Płatności na rzecz instrumentów finansowych i polityka pożyczkowa</p>	<p>a) Wypłata ze strony instytucji zarządzającej lub z funduszu powierniczego na rzecz funduszu szczegółowego</p> <p>Po podpisaniu umowy o finansowaniu między IZ i funduszem powierniczym należy przekazać wkłady publiczne z programu funduszowi, który musi umieścić te wkłady na specjalnym rachunku.</p> <p>Fundusz powierniczy dokonuje wyboru podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy i zawiera umowy o finansowaniu/umowy operacyjne. W umowach tych należy określić warunki dotyczące wypłaty kwot zasobów programu z funduszu powierniczego na rzecz funduszu szczegółowego.</p> <p>W ramach strategii inwestycyjnej należy potwierdzić docelową wielkość pożyczek oraz zakres oprocentowania, jaki będzie stosowany w przypadku produktów finansowych. Oszacowanie docelowej wielkości pożyczek powinno uwzględniać oszacowane środki zwrócone (odnawialność instrumentu).</p> <p>Płatności należnych należy dokonywać nie później niż 80 dni od dnia przedłożenia wniosku o płatność przez beneficjenta (tj. podmiot wdrażający fundusz powierniczy lub podmiot wdrażający fundusz szczegółowy w przypadku braku funduszu powierniczego), zgodnie z art. 74 ust. 1 lit. b) RWP. Bieg tego terminu może zostać wstrzymany, jeżeli informacje przedstawione przez beneficjenta nie pozwalają IZ ustalić, czy kwota jest należna.</p> <p>b) Pochodzenie portfela produktów finansowych</p> <p>Oprócz innych działań podmiot wdrażający instrument finansowy jest zobowiązany do utworzenia w określonym wcześniej terminie portfela długu kwalifikowalnego, inwestycji kapitałowych i <i>quasi</i>-kapitałowych dla projektów w zakresie rozwoju terytorialnego zgodnych z nowym europejskim Bauhausem. Portfel ten należy częściowo finansować z funduszy wypłaconych w ramach programu, jak uzgodniono w umowie o finansowaniu.</p> <p>Podmiot wdrażający instrument finansowy musi prowadzić spójną politykę pożyczkową w oparciu o uzgodnioną strategię inwestycyjną,</p>

	<p>umożliwiająca prawidłowe zarządzanie portfelem pożyczek. Polityka pożyczkowa musi być również zgodna z obowiązującymi normami branżowymi oraz odzwierciedlać interesy finansowe i cele polityki IZ. Strategię inwestycyjną należy określić z uwzględnieniem zasad nowego europejskiego Bauhausu w ramach strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego, docelowej działalności, docelowych obszarów przestrzennych i wydatków kwalifikowalnych.</p> <p>Podmiot wdrażający instrument finansowy jest zobowiązany do dokonania identyfikacji, wyboru, badania <i>due diligence</i> ostatecznych odbiorców oraz dokumentacji i wypłaty kwoty produktów finansowych zgodnie ze swoimi standardowymi procedurami obejmującymi ocenę zgodności projektu z podstawowymi wartościami nowego europejskiego Bauhausu opisanymi w strategii inwestycyjnej NEB TDM oraz zgodnie z zasadami określonymi w odpowiedniej umowie o finansowaniu.</p> <p>Jeżeli współinwestorzy udzielają współinwestycji na projekty w zakresie rozwoju terytorialnego, należy podpisać umowę współinwestycyjną między podmiotem wdrażającym instrument finansowy a współinwestorami udzielającymi współinwestycji bezpośrednio na projekt w zakresie rozwoju terytorialnego. W takiej umowie współinwestycyjnej określa się warunki inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców oraz ewentualne warunki ustaleń dotyczących podziału ryzyka.</p> <p>c) Ponowne wykorzystanie zasobów zwróconych do instrumentu finansowego</p> <p>Zasoby zwrócone do instrumentu finansowego można ponownie wykorzystać w ramach tego samego instrumentu finansowego (odnawialność w ramach tego samego instrumentu finansowego)³⁰. Zasoby zwrócone mogą być wykorzystane przez IZ na wsparcie dowolnych projektów w ramach strategii rozwoju lokalnego i terytorialnego, w tym projektów niegenerujących przychodów lub części projektu/inwestycji. Wspierane projekty powinny spełniać zasady wielodyscyplinarności nowego europejskiego Bauhausu, aby inwestycje mogły realizować wartości nowego europejskiego Bauhausu poza jednym cyklem życia inwestycji. Szczegółowe ustalenia należy zawrzeć w umowie o finansowaniu.</p> <p>d) Odzyskane straty</p> <p>Podmiot wdrażający instrument finansowy musi podjąć działania w celu odzyskania wszystkich kwot wynikających z niewykonania zobowiązań związanych z zadłużeniem oraz inwestycjami (<i>quasi</i>-)kapitałowymi finansowanymi z instrumentu finansowego zgodnie z własnymi wewnętrznymi wytycznymi i procedurami. Kwoty odzyskane przez podmiot wdrażający instrument finansowy (pomniejszone o ewentualne koszty odzyskania i egzekucji) należy podzielić między podmiot wdrażający instrument finansowy i IZ zgodnie z ich odpowiednimi wkładami i porozumieniami umownymi.</p> <p>e) Odsetki i inne zyski</p> <p>Odsetki i inne zyski generowane poprzez zarządzanie zasobami finansowymi w odniesieniu do unijnej części kwoty uwzględnionej w pierwszym wniosku o płatność zgodnie z art. 92 RWP oraz wszelkich</p>
--	--

³⁰ Art. 62 RWP.

	<p>innych kwot unijnych przesuniętych do instrumentu finansowego, które nie zostały jeszcze wypłacone ostatecznym odbiorcom, należy wykorzystać zgodnie z art. 60 RWP.</p>
<p>Polityka cenowa</p>	<p>Podmiot wdrażający instrument finansowy powinien przedstawić politykę cenową i metodykę zapewniającą pełne przeniesienie korzyści finansowej wynikającej z wkładu publicznego z programu na kwalifikujących się ostatecznych odbiorców, w tym na składnik dotacyjny, zgodnie z obowiązującymi zasadami pomocy państwa. W polityce cenowej i metodyce należy zapewnić, aby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oprocentowanie udziału podmiotu wdrażającego instrument finansowy było ustalane na zasadach rynkowych (tj. według polityki podmiotu wdrażającego instrument finansowy); 2) ogólne oprocentowanie naliczane od ujętych w portfelu pożyczek i podporządkowanych pożyczek na rzecz kwalifikowalnych projektów w zakresie rozwoju terytorialnego, zmniejszało się proporcjonalnie do alokacji zapewnionej przez wkład publiczny z programu (z uwzględnieniem opłat, które może pobierać IZ od wkładu z programu); 3) stopy procentowe uwzględniały wszelkie spodziewane wsparcie w ramach dotacji, takie jak dotacja na inwestycje (która może zmniejszyć ryzyko związane z finansowaniem projektu) lub rabat kapitałowy, który może skutkować przedterminową spłatą części pożyczki, oraz 4) nie wykluczono możliwości zapewnienia przez podmiot wdrażający instrument finansowy wkładu publicznego zgodnego ze standardami rynkowymi. <p>W stosownych przypadkach podmiot wdrażający instrument finansowy powinien również przedstawić wymogi dotyczące zabezpieczenia i metodykę zapewniającą pełne przeniesienie korzyści finansowej wynikającej z wkładu publicznego z programu na kwalifikujących się ostatecznych odbiorców.</p>
<p>Punkt kompleksowej obsługi dla ostatecznych odbiorców/projektodawców nowego europejskiego Bauhausu</p>	<p>Wsparcie finansowe i doradcze dla ostatecznych odbiorców można zapewnić za pośrednictwem usługi w postaci punktu kompleksowej obsługi ustanowionego w ramach pojedynczej operacji instrumentu finansowego³¹.</p> <p>Punkt kompleksowej obsługi NEB TDM zapewnia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • łatwy dostęp do wsparcia ostatecznych odbiorców; • skoordynowane połączenie instrumentów finansowych i dotacji; • korzyści skali poprzez zwiększenie finansowania zbiorowego oraz poprawę koordynacji między zainteresowanymi stronami i istniejącymi inicjatywami terytorialnymi; • zintegrowane projektowanie i monitorowanie projektów z uwzględnieniem kluczowych zasad i wartości nowego europejskiego Bauhausu; • utworzenie serii projektów, które mogłyby być finansowane przez banki oraz • wzmocnienie zdolności państw członkowskich, podmiotów wdrażających instrument finansowy na szczeblu lokalnym

³¹ Punkt kompleksowej obsługi można również ustanowić w ramach dwóch odrębnych operacji, na przykład przez odrębną agencję jako oddzielna dotacja na działalność.

	<p>i regionalnym oraz miasta/gminy wiejskie do wdrażania instrumentów finansowych na rzecz rozwoju terytorialnego.</p> <p>Działalność punktu kompleksowej obsługi NEB TDM obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie na wczesnym etapie, aby zachęcić do rozwoju kreatywnych rozwiązań i pomysłów na projekty w ramach współprojektowania na poziomie lokalnym oraz wielodyscyplinarnego i partycypacyjnego procesu; • wzmocnienie zdolności instytucjonalnych partnerów aktywnie zaangażowanych w projektowanie i wdrażanie TDM; • wsparcie techniczne w zakresie przygotowania projektów, które mają być objęte wsparciem w ramach NEB TDM, w tym audytów energetycznych; • udział w wymianie doświadczeń dotyczącej innych instrumentów finansowych na rzecz nowego europejskiego Bauhausu, w tym w ramach laboratorium nowego europejskiego Bauhausu oraz • inne działania uznane za konieczne i uzasadnione w ocenie <i>ex ante</i>.
<p>Połączenie z dotacjami w ramach pojedynczej operacji instrumentu finansowego</p>	<p>W umowie o finansowaniu określającej warunki wsparcia należy zawrzeć przepisy szczegółowe dotyczące wykorzystania składnika dotacyjnego, jeżeli jest on bezpośrednio związany ze wsparciem z instrumentu finansowego i niezbędny dla danego instrumentu finansowego zgodnie z wynikami oceny <i>ex ante</i>.</p> <p>W szczególności składnik dotacyjny mógłby zostać wykorzystany na pokrycie (orientacyjne pułapy wsparcia przedstawiono w nawiasach kwadratowych; IZ powinny uwzględnić kontekst lokalny przedstawiony w ocenie <i>ex ante</i> i odpowiednio ustalić pułapy (o ile takie istnieją)):</p> <ul style="list-style-type: none"> – kosztów działań niegenerujących przychodów, które stanowią część projektu dotyczącego rewitalizacji terytorialnej dostosowanego do podstawowych zasad nowego europejskiego Bauhausu, które co do zasady nie przekraczają [20 %] całkowitego przyznanego budżetu; – kosztów zielonych lub innych przestrzeni publicznych, w przypadku gdy przekraczają one [25 %] całkowitej powierzchni wspieranego składnika – do [10 %] wartości danej inwestycji; może to obejmować środki służące przystosowaniu się do zmiany klimatu, takie jak dachy zielone; – kosztów wsparcia w odniesieniu do rozwoju projektu, które można zapewnić za pośrednictwem krajowego instrumentu, takiego jak europejski instrument ELENA; może to obejmować wsparcie techniczne na wszystkich etapach przygotowywania projektów, które mają być objęte wsparciem w ramach NEB TDM, w tym audytów energetycznych – co do zasady koszty te nie przekraczają [10 %] wartości danej inwestycji; – premii za opracowanie lub zastosowanie technologii bezemisyjnych, odnawialnych źródeł energii, energooszczędnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych lub innych ambitnych technologii – do [30 %] wartości danej inwestycji w zakresie efektywności energetycznej; w przypadku ograniczenia do wsparcia zwrotnego środki w zakresie efektywności energetycznej koncentrowałyby się na inwestycjach z krótkim okresem zwrotu, przy czym do wsparcia

	<p>bardziej ambitnych pomysłów potrzebny byłby składnik dotacyjny;</p> <ul style="list-style-type: none"> - początkowego wkładu potrzebnego do zapewnienia włączenia społecznego, np. w kontekście ubóstwa energetycznego lub renowacji mieszkań socjalnych – do [75 %] wartości danej inwestycji; - kosztów odpowiadającym przychodom utraconym w związku z publicznym udostępnieniem wspieranej infrastruktury poniżej kosztów przez okres [2 lat], jeżeli ustalenia umowne przewidują kontynuację takiego rozwiązania przez okres [10] lat, oraz - innych szczególnych aspektów określonych w ocenie <i>ex ante</i>. <p>W uzasadnionych przypadkach działania niegenerujące przychodów (np. zapewnienie przestrzeni publicznej, takiej jak parki), które stanowią część szerszej, w tym transgranicznej, strategii rozwoju terytorialnego, mogą być objęte wsparciem wyłącznie w ramach dotacji. Oznacza to na przykład, że w ramach danego projektu dotację można udzielić jednemu projektodawcy w celu uzupełnienia finansowania długu i inwestycji (<i>quasi</i>-)kapitałowych na rzecz innego projektodawcy realizującego inny składnik programu. Łącznie mogą oni zapewnić dostateczny zwrot dla inwestorów i wykorzystać potencjalną synergię i komplementarność poszczególnych składników.</p> <p>Aby spełnić kryteria łączenia instrumentu finansowego z dotacjami w rozumieniu art. 58 ust. 5 RWP, ogólny udział składnika dotacyjnego w portfelu inwestycyjnym powinien być niższy niż wsparcie udzielone w ramach produktu finansowego. Umożliwiłoby to wdrożenie NEB TDM na większą skalę (co jest niezbędnym elementem rentowności instrumentu finansowego) poprzez ukierunkowanie na szerszy zakres możliwości inwestycyjnych, które są dostosowane do strategii inwestycyjnej.</p> <p>W ramach oceny <i>ex ante</i> należy uzasadnić włączenie składnika dotacyjnego. W stosownych przypadkach w ocenie tej należy również określić niższy maksymalny składnik dotacyjny dla instrumentu finansowego. Na koniec okresu kwalifikowalności kwota składników dotacyjnych w ramach NEB TDM musi być niższa od nominalnej wartości produktu finansowego przekazanego ostatecznym odbiorcom.</p> <p>W ocenie <i>ex ante</i> można określić stawki jednostkowe lub kwoty ryczałtowe stosowane przy zwrocie kosztów audytów energetycznych lub, w stosownych przypadkach, inne aspekty.</p> <p>W umowie o finansowaniu należy zawrzeć ustalenia dotyczące ostatecznych odbiorców, którzy otrzymują wsparcie w ramach dotacji za pośrednictwem punktu kompleksowej obsługi na etapie rozwoju danej inwestycji, która ostatecznie nie jest realizowana. Takie ustalenia mogłyby obejmować zwrot otrzymanego wsparcia w ramach dotacji (np. przekształcenie dotacji w pożyczkę bez konieczności spłaty odsetek za poprzedni okres) lub rozwiązanie umowy bez konieczności spłaty, co może być uzasadnione w przypadku ryzykownych inwestycji, które w ostatecznym rozrachunku uznaje się za niewykonalne finansowo lub niedostatecznie zaawansowane, aby otrzymać wsparcie zwrotne. Wsparcie to pozostaje wydatkiem kwalifikowalnym w ramach programu, pod warunkiem że całkowite wsparcie w ramach dotacji nie przekracza wartości inwestycji wspieranych przez produkt finansowy.</p>
--	---

Produkty	<p>Finansowanie w ramach NEB TDM może przybierać formę długu, inwestycji kapitałowych, inwestycji <i>quasi</i>-kapitałowych oraz dotacji (w zależności od wyniku oceny <i>ex ante</i>) na rzecz ostatecznych odbiorców, którzy przyczyniają się do realizacji celu programu. Kwota inwestycji i stawki muszą być dostosowane do wyników oceny <i>ex ante</i>, o której mowa w art. 58 ust. 3 RWP.</p> <p>Finansowanie wykorzystuje się wyłącznie do poniższych dozwolonych celów:</p> <p>a) inwestycje zarówno w rzeczowe aktywa trwałe, jak i w wartości niematerialne i prawne oraz</p> <p>b) kapitał obrotowy związany z kwalifikowalnymi działaniami.</p> <p>W odniesieniu do inwestycji ujętych w portfelu NEB TDM musi zawsze spełniać następujące kryteria kwalifikowalności:</p> <p>a) połączone wsparcie w ramach produktu finansowego i dotacji powinno być nowe, co wyklucza refinansowanie istniejących inwestycji lub finansowanie zakończonych projektów; wsparcie w ramach dotacji nie może obejmować kosztów poniesionych przed przyznaniem finansowania;</p> <p>b) łączna kwota inwestycji NEB TDM w projekt w zakresie rozwoju terytorialnego nie może przekroczyć maksymalnej kwoty określonej w ocenie <i>ex ante</i> ani obowiązujących pułapów pomocy państwa (na przykład maksymalna inwestycja w wysokości 20 000 000 EUR jest dopuszczalna na mocy art. 16 ust. 3 GBER);</p> <p>c) z połączonego wsparcia w ramach produktu finansowego i dotacji musi pochodzić finansowanie na co najmniej jeden dozwolony cel, wypłacane w euro lub walucie krajowej na odpowiednim terenie lub ewentualnie w innej walucie;</p> <p>d) produkty finansowe mogą przybierać formę długu uprzywilejowanego oraz, z zastrzeżeniem obowiązujących zasad pomocy państwa, pożyczek typu <i>mezzanine</i>, długu podporządkowanego, inwestycji kapitałowych i <i>quasi</i>-kapitałowych;</p> <p>e) pożyczki nie mogą mieć formy odnawialnych linii kredytowych;</p> <p>f) pożyczki muszą mieć określony harmonogram spłat, w tym regularne płatności amortyzacyjne lub spłaty w terminie zapadalności;</p> <p>g) ani z pożyczek, ani z dotacji nie można finansować działalności <i>stricte</i> finansowej oraz usług finansowych dla klientów indywidualnych oraz</p> <p>h) okres spłaty pożyczki musi wynosić od co najmniej 12 miesięcy łącznie z odpowiednim (ewentualnym) terminem zapadalności do maksymalnie 360 miesięcy.</p>
Projekty	<p>Zasady kwalifikowalności i zakres wsparcia programu są takie same jak w przypadku wykorzystania EFRR, Funduszu Spójności i FST jako całości, z wyjątkiem określonych niekwalifikowalnych obszarów inwestycji i określonych kosztów niekwalifikowalnych wymienionych w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów. Jednocześnie projekty wspierane w ramach NEB TDM powinny być zgodne ze strategią rozwoju lokalnego lub terytorialnego oraz uzupełnione o projekty inicjowane przez społeczność lokalną w celu wdrożenia wszechstronnego i wielodyscyplinarnego podejścia NEB oraz</p>

uwzględnienia trzech podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu.

NEB TDM musi wspierać co najmniej dwie z czterech osi tematycznych ścieżki transformacyjnej nowego europejskiego Bauhausu.

Poniżej przedstawiono przykłady projektów, które mogą być objęte tym wsparciem finansowym w ramach poszczególnych osi:

Powrót do natury	Odzyskanie poczucia przynależności
Wkomponowanie budynków w otaczający je krajobraz lub włączenie żywej przyrody do budownictwa, ukazanie sposobu poszanowania i promowania bioróżnorodności lub ochrony wody i gleby podczas budowania i planowania	Inwestycje w fizyczną i gospodarczą rewitalizację dzielnic miejskich i wiejskich, w tym w przystępne cenowo budownictwo mieszkaniowe
Inwestycje mające na celu zapewnienie odporności na zmianę klimatu i odporności środowiskowej, w tym rozwiązania oparte na przyrodzie	Inwestycje w zachowanie, ochronę, promocję, rozwój i dostęp do dziedzictwa kulturowego, w tym infrastruktury zrównoważonej turystyki Renowacja infrastruktury dziedzictwa kulturowego o dużym znaczeniu społecznym i niskim śladzie węglowym
Fizyczna transformacja miejsc ukazująca, jak nowe, odnowione lub zrewitalizowane środowisko zbudowane i przestrzeń publiczna mogą przyczynić się do ochrony, odbudowy lub rewitalizacji ekosystemów naturalnych (w tym cyklu glebowego i hydrologicznego) oraz bioróżnorodności Wykorzystanie rozwiązań i materiałów opartych na zasobach przyrody może być ważnym aspektem fizycznej transformacji	Inwestycje w rewitalizację opuszczonych lub zagrożonych obszarów w miastach, modernizację terytoriów i regionów dotkniętych kryzysem, projekty mające na celu zwalczanie segregacji i zapewnienie dostępności miejsc
Inwestycje w przystosowanie się do zmiany klimatu oraz inwestycje mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego na danym terenie, w tym poprawę jakości powietrza, gleby i wody oraz warunków życia	Wsparcie inwestycyjne samozatrudnienia i tworzenia przedsiębiorstw, w tym infrastruktury biznesowej, takiej jak miejsca pracy i inkubatory przedsiębiorczości
Inwestycje w zrównoważoną mobilność terytorialną, w tym	Inwestowanie w formy opieki zdrowotnej oparte na

	<p>budowę terytorialnych korytarzy ekologicznych dla aktywnej mobilności i zrównoważonej infrastruktury transportowej</p>	<p>społeczności i formy podstawowe oraz inwestowanie w poprawę dostępu do usług zdrowotnych i społecznych</p>
	<p>Działania, procesy, produkty, które mogą przekazać uczucie lub doświadczenie bycia częścią natury i przynieść zmianę spojrzenia na naturę</p>	<p>Inwestycje w rozwój produktów, procesów lub modeli biznesowych, które opierają się na lokalnej kulturze, tradycji i wiedzy fachowej oraz lokalnym rzemiośle, a także współczesnej różnorodności i kreatywności;</p> <p>może to być moda, meble lub wystrój wnętrz, ale także żywność lub inne elementy życia codziennego, które wiążą się z poczuciem przynależności w skali lokalnej.</p> <p>Przykłady mogą również obejmować przekazywanie wiedzy tradycyjnej i fachowej oraz umiejętności, a także włączenie ich do nowych kontekstów produkcji lub modeli biznesowych.</p>
	<p>Nadanie priorytetu miejscom i ludziom, którzy tego najbardziej potrzebują</p>	<p>Potrzeba zapewnienia w ekosystemach przemysłowych długoterminowego myślenia w kategoriach cyklu życia produktu</p>
	<p>Renowacja i budowa socjalnych i przystępnych cenowo mieszkań z myślą o obiegu zamkniętym i przyczynianiu się do włączenia społecznego w związku z ich funkcją lub dostępnością</p>	<p>Inwestycje w zrównoważone rozwiązania dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych wdrażających zasady gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym produkcji</p>
	<p>Inwestycje w fizyczną transformację i rewitalizację terytoriów, w tym wiosek, obszarów wiejskich, kurczących się miast, zdegenerowanych dzielnic miast i obszarów przemysłowych;</p> <p>może to obejmować rozwój ambitnych projektów mieszkalnictwa socjalnego oraz renowację i rewitalizację środowiska zbudowanego w celu</p>	<p>Inwestycje w transformację elementów konkretnych łańcuchów wartości, od pozyskiwania surowców naturalnych po recykling odpadów w różnych ekosystemach, od budownictwa po sektory tekstylne i sektory związane ze stylem życia (meble, wzornictwo itp.)</p>

	<p>zwalczania segregacji i izolacji, a także zaspokojenia szczególnych potrzeb grup i osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, na przykład zagrożonych wykluczeniem, ubóstwem lub doświadczających bezdomności.</p>	<p>Nowe procesy, nowe materiały, rozwiązania i produkty oparte na zasobach przyrody pozyskiwanych ze zrównoważonych źródeł lub nowe modele biznesowe przynoszące wyraźne korzyści pod względem zrównoważoności i obiegu zamkniętego, jak również pod względem jakości życia wszystkich ludzi</p>
	<p>Inwestycje przyczyniające się do sprostania wyzwaniom związanym ze zmianą klimatu</p>	<p>Inwestycje w innowacyjne techniki i materiały przyczyniające się do łagodzenia zmiany klimatu, ochrony środowiska i tworzenia miejsc bardziej przystępnych cenowo i sprzyjających włączeniu społecznemu</p>
	<p>Inwestycje we wdrożenie podejścia „projektowanie dla wszystkich” w celu usunięcia barier dostępności do środowiska zbudowanego i wirtualnego oraz do towarów i usług w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami, a także uwzględnienie czynników związanych ze starzeniem się</p>	<p>Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorczości i rozwoju biznesu, w tym dla rozwoju nowych technologii produkcji i zrównoważonych produktów</p>
	<p>Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych</p>	<p>Inwestycje w ponowne wykorzystanie, rewitalizację, przedłużenie okresu użytkowania i przekształcenie wszystkich rodzajów istniejących budynków</p>
	<p>Inwestycje w infrastrukturę dla publicznych służb zatrudnienia</p>	<p>Inwestycje w nowe technologie, w tym sieć 5G, sztuczną inteligencję, narzędzia oparte na danych, robotykę i technologie drukowania przestrzennego</p>
	<p>Inwestycje w szkolnictwo wyższe, w tym współpracę z przedsiębiorstwami Modele i metody kształcenia, które włączają wartości zrównoważoności, włączenia społecznego i estetyki do treści programu nauczania i procesu uczenia się, w tym innowacyjne modele szkolenia zawodowego</p>	<p>Inwestycje mające na celu poprawę zrównoważonego charakteru materiałów, produktów i budynków</p>

	oparte na interdyscyplinarnej integracji nauki, sztuki i nauk społecznych	
	Inwestycje w infrastrukturę łączącą różne części obszaru, w tym miejskie i wiejskie oraz połączenia transgraniczne	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną oraz w badania, rozwój i innowacje, które przyczyniają się do rozwoju lokalnego
	Inwestycje w przestrzenie wykorzystywane do pozytywnej wymiany i budowania społeczności, na przykład poprzez wzorcowe zagospodarowanie i wykorzystanie przestrzeni publicznych, takich jak ulice, place i parki, lub inspirujące modele domów kultury, wspólnotowych ogrodów, współtworzenie miejsc, które łączą styl z wyraźnym celem społecznym i zrównowagowością Inne inicjatywy realizowane na małą skalę na poziomie osób, wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych wskazanych w strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego	Inwestycje w narzędzia wspierające projektowanie i współtworzenie bardziej zrównoważonych procesów budowy i planowania Metody, narzędzia lub wytyczne ułatwiające (samo)ocenę wyników w zakresie obiegu zamkniętego w odniesieniu do różnych rodzajów towarów i usług
	Lista potencjalnych inwestycji i działań nie jest wyczerpująca i można ją rozszerzyć o innego rodzaju działania i dziedziny.	
Kwalifikujący się ostateczni odbiorcy	<p>Ostateczni odbiorcy muszą kwalifikować się na podstawie prawa unijnego i krajowego, odpowiedniego programu finansowania unijnego, umowy o finansowaniu oraz strategii inwestycyjnej NEB TDM. W dniu podpisania umowy o finansowaniu i, w stosownych przypadkach, składnika dotacyjnego, ostateczni odbiorcy muszą spełniać następujące kryteria kwalifikowalności:</p> <p>a) muszą działać na rzecz rozwoju terytorialnego, co oznacza, że muszą być podmiotami publicznymi albo prywatnymi o statusie prawnym umożliwiającym im zaciąganie pożyczek i wdrażanie projektów w zakresie rozwoju terytorialnego, o różnych strukturach własności, np. łączącymi kapitał prywatny i publiczny;</p> <p>b) muszą być aktywnymi partnerami władz regionalnych i lokalnych wspierającymi rozwój terytorialny poprzez inwestowanie w projekty w zakresie rozwoju terytorialnego; ostateczni odbiorcy muszą mieć odpowiedni interes prawny odnoszący się do składnika aktywów, w stosunku do którego dokonuje się inwestycji;</p> <p>c) nie mogą być wyłączeni na mocy obowiązujących zasad pomocy państwa (np. art. 1 ust. 2–5 GBER);</p>	

	<p>d) nie mogą stanowić części jednego sektora zastrzeżonego lub ich większej liczby³²;</p> <p>e) nie mogą być przedsiębiorstwem znajdującym się w trudnej sytuacji zgodnie z definicją w art. 2 pkt 18 GBER, z zastrzeżeniem odstępstw właściwych dla danego Funduszu³³;</p> <p>f) nie mogą zalegać z płatnościami ani nie mogą dopuścić się niewykonania zobowiązań w odniesieniu do innej pożyczki albo innego leasingu udzielonych przez podmiot wdrażający instrument finansowy lub inną instytucję finansową, co potwierdziły kontrole przeprowadzone zgodnie z wewnętrznymi wytycznymi i standardową polityką pożyczkową podmiotu wdrażającego instrument finansowy, oraz</p> <p>g) muszą inwestować w projekty w zakresie rozwoju terytorialnego, które są dostosowane do podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu i wdrażane w regionie IZ.</p> <p>Ponadto w momencie inwestycji i w okresie spłaty pożyczki lub wyjścia z transakcji ostateczni odbiorcy muszą posiadać siedzibę w państwie członkowskim, a działalność, na którą wypłacono środki finansowe, musi być prowadzona w odpowiednim państwie członkowskim i w regionie objętym finansowanym z programu funduszy unijnych.</p>
Odpowiedzialność instytucji zarządzającej	<p>Odpowiedzialność finansowa IZ nie może przekraczać kwoty zaangażowanej przez IZ w instrument finansowy w ramach umowy o finansowaniu (art. 59 ust. 6 RWP).</p> <p>Pokrywane straty są należnymi i pozostałymi do spłaty kwotami głównymi oraz standardowymi odsetkami. Opłaty za opóźnienie oraz pozostałe koszty i wydatki nie podlegają spłacie.</p>
Sprawozdawczość i oczekiwane rezultaty	<p>Przynajmniej dwa razy w roku podmiot wdrażający instrument finansowy powinien przedstawić IZ lub funduszowi powierniczemu informacje w ustandaryzowanej formie i ustandaryzowanym zakresie. Informacje te powinny obejmować wszystkie istotne aspekty umożliwiające IZ spełnienie warunków określonych w art. 42 RWP.</p>

³² „Sektorami zastrzeżonymi” określa się łącznie poniższe sektory gospodarki:

a) nielegalną działalność gospodarczą: wszelką produkcję, wszelki obrót lub inną działalność, która jest nielegalna zgodnie z przepisami ustawowymi lub wykonawczymi państwa, w którym ma miejsce produkcja, obrót lub działalność;

b) wyroby tytoniowe i destylowane napoje alkoholowe; produkcję wyrobów tytoniowych, destylowanych napojów alkoholowych i produktów pokrewnych oraz obrót nimi;

c) produkcję broni i amunicji oraz obrót nimi: finansowanie produkcji wszelkich rodzajów broni i amunicji oraz obrót nimi (zastrzeżenie to nie dotyczy tych rodzajów działalności, o ile stanowią one część lub element dodatkowy wyraźnie określonych polityk UE);

d) kasyna i równoważne przedsiębiorstwa;

e) zastrzeżenia w sektorze technologii informacyjnej: badania naukowe, rozwój lub zastosowania techniczne odnoszące się do programów lub rozwiązań w zakresie danych elektronicznych, które (i) mają konkretnie na celu:

a) wsparcie działalności ujętej w sektorach zastrzeżonych, o których mowa w lit. a)–d) powyżej; b) hazard internetowy i kasyna internetowe; c) pornografię; lub które (ii) mają na celu umożliwienie nielegalnego: a) dostępu do sieci danych elektronicznych lub b) pobierania danych elektronicznych;

f) zastrzeżenia w sektorze nauk o życiu: przy wspieraniu finansowania badań naukowych, rozwoju lub zastosowań technicznych odnoszących się do: (i) klonowania ludzi do celów badawczych lub terapeutycznych lub (ii) organizmów zmodyfikowanych („GMO”).

³³ Zob. art. 7 lit. d) rozporządzenia (UE) 2021/1058 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności oraz art. 9 lit. c) rozporządzenia (UE) 2021/1056 ustanawiającego Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

	<p>Wskaźniki należy dostosować do celów szczegółowych odpowiedniego priorytetu programu, z którego pochodzą wkłady na rzecz instrumentu finansowego, i do oczekiwanego wkładu instrumentu finansowego w osiąganiu celów szczegółowych określonego w ocenie <i>ex ante</i>. Pomiaru wskaźników i zgłoszenia powinien dokonywać przynajmniej dwa razy w roku podmiot wdrażający instrument finansowy, przy czym należy je dostosować co najmniej do wymogów RWP oraz wskaźników EFRR/CF/FST w rozporządzeniu w sprawie EFRR i Funduszu Spójności i rozporządzeniu w sprawie FST.</p> <p>Aspekty związane z efektywnością energetyczną i odnawialnymi źródłami energii mogłyby również zostać włączone do projektów o innym celu głównym. Dlatego, aby uchwycić ogólny wkład NEB TDM w realizację priorytetów, wskaźniki powinny obejmować: (i) oszczędności pod względem rocznego zużycia energii pierwotnej (oszacowane na podstawie audytu energetycznego lub innego dokumentu); (ii) dodatkową zdolność wytwarzania energii odnawialnej oraz (iii) dodatkowo wytworzoną energię ze źródeł odnawialnych (szacunkowo) w ramach wszystkich wspieranych projektów.</p>
<p>Konsekwencje pomocy państwa³⁴</p>	<p>1. Istnienie zasad pomocy państwa</p> <p><i>Na poziomie podmiotu wdrażającego instrument finansowy w odniesieniu do składnika produktu finansowego:</i></p> <p>Pomoc państwa jest zwykle wykluczona, jeżeli spełniony jest <u>jeden z poniższych warunków</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podmiot wdrażający instrument finansowy i IZ realizują inwestycję na zasadzie równorzędności, tj.: (i) na tych samych warunkach; (ii) w tym samym czasie (w ramach tej samej transakcji); (iii) w dowolnym momencie ponoszą straty i odnoszą korzyści proporcjonalnie do swoich wkładów; (iv) podlegają takiemu samemu stopniowi podporządkowania w ramach tej samej klasy ryzyka oraz (v) ekonomicznie znaczący udział w pożyczce z podziałem ryzyka mają niezależni i prywatni współinwestorzy³⁵, np. podmiot wdrażający instrument finansowy. Taka sytuacja nie może jednak mieć miejsca w przypadku, gdy dotacji udziela się w połączeniu z produktem finansowym (np. w przypadku rabatu kapitałowego lub dotacji kapitałowej), ponieważ stanowiłoby to naruszenie zasady równorzędności. 2. Wynagrodzenie (tj. koszty zarządzania lub opłaty za zarządzanie) podmiotów wdrażających fundusz powierniczy i fundusz szczegółowy, jak również struktura stóp procentowych pożyczek podmiotu wdrażającego instrument finansowy, odzwierciedla aktualne wynagrodzenie rynkowe w porównywalnych sytuacjach. Dotyczy to przypadków, w których podmioty wdrażające instrument finansowy wybrano na podstawie otwartej, przejrzystej, niedyskryminacyjnej i obiektywnej procedury wyboru.

³⁴ Bez uszczerbku dla wykładni pojęcia pomocy państwa określonej w art. 107 ust. 1 TFUE przez Sąd, ujednoliconej również w zawiadomieniu Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa (Zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz.U. C 262 z 19.7.2016, s. 1, dostępne pod adresem: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)))

³⁵ Zgodnie z definicją zawartą w zasadach pomocy państwa (w szczególności zgodnie z przepisami ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych).

	<p>3. Korzyść finansową z wkładu publicznego w ramach programu na rzecz instrumentu wyraża się w ujęciu ilościowym, a następnie przechodzi ona w całości na ostatecznych odbiorców w formie niższego oprocentowania lub obniżenia wymogów dotyczących zabezpieczenia w porównaniu ze stopą rynkową. Stopę rynkową mogą stanowić odpowiednie rynkowe wskaźniki referencyjne dla danego ryzyka i sektora albo wskaźniki rynkowe określone w komunikacie w sprawie stóp referencyjnych w sytuacjach, w których trudno jest określić porównywalne transakcje rynkowe (co jest bardziej prawdopodobne w przypadku transakcji dotyczących ograniczonych kwot lub transakcji dotyczących małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP))³⁶. W przypadku gdy wsparcie udzielane poprzez produkt finansowy przybiera formę pożyczek typu <i>mezzanine</i> lub długu podporządkowanego, metodę obliczeń należy zgłosić Komisji Europejskiej do zatwierdzenia.</p> <p><i>Na poziomie ostatecznego odbiorcy:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomoc państwa można wykluczyć wówczas, gdy ostatecznymi odbiorcami są podmioty lub osoby fizyczne, które nie prowadzą działalności gospodarczej³⁷ i w związku z tym nie są objęte zakresem pomocy państwa. • Ponadto, jeżeli ostateczny odbiorca jest bardzo małym przedsiębiorstwem, które świadczy lokalne usługi wyłącznie klientom ze swojego państwa członkowskiego, a jego działalność na właściwym rynku jest nieznaczna i mało prawdopodobne jest, że utrudni inwestycje przedsiębiorstw z innych państw członkowskich, należy ocenić, czy wsparcie może wpłynąć na wymianę handlową między państwami członkowskimi. W wyroku w sprawie <i>Marinvest</i>³⁸ Sąd utrzymał w mocy decyzję, w której Komisja uznała, że pomoc publiczna nie spełnia warunku wywierania wpływu na wymianę handlową, kładąc nacisk na konkretne elementy, które Komisja wzięła pod uwagę w swojej ocenie w celu określenia lokalnego wymiaru działalności, która prawdopodobnie nie przyciągnie klientów z innych państw członkowskich, oraz w celu ustalenia braku wpływu (lub jedynie marginalnego) na warunki inwestycji transgranicznych lub prowadzenia działalności gospodarczej. <p>Jeżeli nie można wykluczyć istnienia pomocy państwa, wsparcie musi być zgodne z obowiązującymi zasadami pomocy państwa.</p> <p>2. Pomoc <i>de minimis</i>³⁹</p>
--	---

³⁶ Zob. pkt 113 zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. C 262 z 19.7.2016, s. 1.).

³⁷ Osoby fizyczne, które prowadzą działalność gospodarczą (np. inwestor na rynku nieruchomości, anioł biznesu itp.), byłyby traktowane jako przedsiębiorstwo do celów kontroli pomocy państwa.

³⁸ Zob. wyrok Sądu z dnia 14 maja 2019 r., *Marinvest* przeciwko Komisji Europejskiej, T-728/17, EU:T:2019:325.

³⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (rozporządzenie w sprawie pomocy *de minimis*) lub rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, Dz.U. L 114 z 26.4.2012, s. 8.

	<ul style="list-style-type: none"> • Uznaje się, że wsparcie państwa poniżej progów <i>de minimis</i> nie spełnia wszystkich kryteriów pomocy państwa, a zatem nie podlega zgłoszeniu Komisji. • Wsparcie może stanowić pomoc <i>de minimis</i> (w odniesieniu do wsparcia w kwocie poniżej 200 000 EUR lub w kwocie poniżej 500 000 EUR w odniesieniu do pomocy <i>de minimis</i> w zakresie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym przez okres trzech lat na rzecz jednego beneficjenta końcowego). • Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie pomocy <i>de minimis</i> ekwiwalent dotacji brutto pomocy (obejmujący zarówno składnik pożyczkowy, jak i składnik dotacyjny) można obliczać według metody określonej w art. 4 rozporządzenia w sprawie pomocy <i>de minimis</i>. <p>W przypadku łączenia pomocy <i>de minimis</i> z pomocą udzielaną na podstawie GBER w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych lub tej samej pomocy na finansowanie ryzyka intensywność pomocy nie przekracza najwyższej odpowiedniej intensywności pomocy lub pułapu kwoty pomocy zgodnie z odpowiednim artykułem GBER⁴⁰.</p> <p>3. Zgodność pomocy z zasadami pomocy państwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomoc państwa jest zgodna ze wspólnym rynkiem i wyłączona z obowiązku zgłaszania jej Komisji, jeżeli spełnia kryteria określone w GBER, na przykład w przypadku kategorii pomocy określonych w art. 16 (pomoc regionalna na rzecz rozwoju obszarów miejskich), art. 38 (pomoc inwestycyjna na środki wspierające efektywność energetyczną), art. 45 (rekultywacja terenów zdegradowanych), art. 47 (pomoc na recykling odpadów), art. 53 (pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego) oraz art. 56 (pomoc na infrastrukturę lokalną). • Pomoc państwa można również uznać za zgodną z zasadami dotyczącymi usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (w przypadku odpowiednich inwestycji, takich jak budowa nowych mieszkań socjalnych). • Zgłoszenie Komisji na podstawie obowiązujących wytycznych w sprawie pomocy państwa (np. wytyczne w sprawie pomocy regionalnej; wytyczne dotyczące klimatu, energii i ochrony środowiska) lub bezpośrednio na mocy Traktatu, jeżeli ocena <i>ex ante</i> wskazuje na potrzebę wsparcia publicznego o charakterze lub skali niedozwolonej w ramach żadnego innego dostępnego rozwiązania⁴¹.
--	---

⁴⁰ Zob. art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1407/2013 (rozporządzenie w sprawie pomocy *de minimis*).

⁴¹ Zob. np. [SA.34660 \(2012/N\) Fundusze rozwoju obszarów miejskich w ramach inwestycji JESSICA: Haga i Rotterdam.](#)

Część 3 – Zasady przewodnie oceny zgodności projektów z nowym europejskim Bauhausem

Wysoka jakość stosowania podstawowych wartości nowego europejskiego Bauhausu

Zrównoważoność

Celem projektów objętych wsparciem w ramach NEB TDM jest promowanie zrównoważoności. Oczekuje się, że działania zmniejszą wpływ na środowisko, będą przyczyniać się do pobudzenia działalności gospodarczej uwzględniającej ograniczenia w zakresie zasobów naturalnych, zachęcą do efektywnego wykorzystania istniejących zasobów i ułatwią ludziom powrót do natury. Projekty mogą przyczynić się do ochrony klimatu, zwiększenia odporności na zmianę klimatu, ochrony bioróżnorodności, zmniejszenia zużycia zasobów i ograniczenia zanieczyszczeń, np. poprzez promowanie obiegu zamkniętego, ponownego użycia istniejących zasobów (np. regeneracja wyrobów) oraz promowanie ekoprojektu, rozwiązań opartych na zasobach przyrody i gospodarki bliskości. Mogą one przyczynić się do ponownego wprowadzenia doświadczenia przyrody do przestrzeni życiowej, promując korzyści związane ze zdrowiem i wypoczynkiem, a także świadomość znaczenia środowiska naturalnego i jego ochrony.

Kryteria zrównoważonego rozwoju można uzupełnić o szczegółowe kryteria zrównoważonego rozwoju w oparciu o cele danego programu i priorytetu.

Pytania przewodnie do oceny kryterium zrównoważonego rozwoju (nie ograniczają się wyłącznie do tych wymienionych):

- Czy wymiar zrównoważoności obejmuje szczegółowy i wiarygodny opis, a także wymierne parametry oczekiwanego wpływu oraz sposób jego osiągnięcia?
- Czy projekt obejmuje i promuje powrót do natury, doceniając jej znaczenie?
- Jakie aspekty środowiskowe⁴² (np. ślad węglowy, w tym tymczasowe składowanie dwutlenku węgla⁴³, przykładowo poprzez produkty drzewne pozyskiwane ze zrównoważonych źródeł, ograniczenie zanieczyszczeń/odpadów, bioróżnorodność, zrównoważony transport itp.) uwzględniono w projekcie? Projekt może dotyczyć co najmniej jednego aspektu środowiskowego, badając potencjał synergii, a tym samym dążąc do osiągnięcia dużego wpływu na zrównoważoność.
- Czy w przypadku łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej projekt spełnia „kryteria znacznego wkładu”, które Komisja określiła w odniesieniu do budowy nowych

---

⁴² W przypadku aspektów środowiskowych innych niż klimat unijne ramy dotyczące zrównoważonego budownictwa ([ramy Level\(s\)](#)) zapewniają wspólny język oceny i sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego charakteru budynków. Jest to prosty punkt wyjścia do stosowania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w środowisku zbudowanym.

⁴³ Zob. komunikat Komisji COM(2021) 800 final „[Zrównoważony obieg węgla](#)”.

budynków⁴⁴ i renowacji istniejących budynków⁴⁵ w ramach Kompas unijnej systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju⁴⁶?

- Czy na etapie konceptualizacji zrównoważoność ukazano jako nieodłączną cechę projektu? Czy zrównoważoność znajduje szerokie odzwierciedlenie w niektórych wyborach związanych z projektem (np. zastosowane materiały, opracowane funkcje itp.)? Oba podejścia są dopuszczalne.
- Czy w projekcie przedstawiono innowacyjne rozwiązania w zakresie zrównoważoności (np. nowy proces, narzędzie lub metoda; nowy materiał lub technologia; nowe połączenie metod, narzędzi lub materiałów; nowy obszar zastosowania metod, narzędzi lub materiałów)?
- Czy w ramach projektu propaguje się regenerację ekosystemów naturalnych; zapobieganie utracie bioróżnorodności; poprawę jakości powietrza, wody i gleby oraz ogólnych warunków życia lub recykling odpadów?
- Czy projekt przyczynia się do wzmocnienia działalności gospodarczej z poszanowaniem ograniczeń zasobów naturalnych?
- Czy projekt przyczynia się do poprawy w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu?
- Czy w projekcie zaproponowano innowacyjne rozwiązania oparte na naśladowaniu rozwiązań występujących w przyrodzie?
- Czy w ramach projektu propaguje się miejskie modele gospodarki społecznej, gospodarki bliskości i gospodarki o obiegu zamkniętym?
- Czy w ramach projektu propaguje się zachowanie lub odnowienie zielonych przestrzeni (publicznych) i wykorzystanie ich jako punktów łączących/przestrzeni wspólnych w gminie lub obszarze funkcjonalnym?
- Czy w ramach projektu propaguje się rewitalizację istniejących przestrzeni i ożywienie ośrodków miejskich, unikając przejmowania nowych gruntów poprzez ponowne wykorzystanie istniejących, ale pustych budynków, oraz niekontrolowanego rozrastania się miast?
- Czy projekt przyczynia się do zachowania lub rewitalizacji środowiska zbudowanego z wykorzystaniem nowych materiałów lub rozwiązań i produktów opartych na zasobach przyrody lub do oszczędzania zasobów poprzez ponowne zastosowanie elementów zużytych, poddanych recyklingowi i nadających się do recyklingu, przynosząc wyraźne korzyści dla środowiska i gospodarki o obiegu zamkniętym?

---

⁴⁴ [Budowa nowych budynków – Kompas unijnej systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju |Komisja Europejska \(europa.eu\).](#)

⁴⁵ [Renowacja istniejących budynków – Kompas unijnej systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju |Komisja Europejska \(europa.eu\).](#)

⁴⁶ [Kompas unijnej systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju |Komisja Europejska \(europa.eu\).](#)

- Czy projekt przyczyni się do budowy miejskich korytarzy ekologicznych na rzecz aktywnej mobilności w celu przemyślenia na nowo infrastruktury transportowej i zmiany modeli mobilności?
- Czy projekt obejmuje działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii w odnowionych budynkach?

Estetyka

Oczekuje się, że projekty wspierane w ramach NEB TDM będą upowszechniać estetykę, tj. wartość, piękno i styl, zwiększając jakość doznania i propagując wartości estetyczne wykraczające poza zwykłą funkcjonalność w aspektach dotyczących infrastruktury czy też w tworzonych lub przekształcanych przestrzeniach publicznych. Dzięki środkom estetycznym i kulturowym projekty te powinny przyczynić się do zwiększenia poczucia przynależności i lokalnego patriotyzmu, a także powinny pasować do ogólnego kontekstu przestrzennego i stylu architektonicznego. Zasoby kulturowe (dziedzictwo kulturowe, sztuka, lokalne rzemiosło, *know-how* itp.) i szczególne doświadczenia estetyczne są wyjątkowe, przy czym projekty mogą łączyć innowacyjną estetykę z dziedzictwem kulturowym danego miejsca. Wydarzenia kulturalne i artystyczne mogą przyczynić się do wzmocnienia interakcji społecznych oraz przemyślenia na nowo znaczenia przyrody, przy czym dodatkowo pełnią rolę katalizatorów dla pozostałych wartości nowego europejskiego Bauhausu.

Pytania przewodnie do oceny kryterium estetyki (nie ograniczają się wyłącznie do tych wymienionych):

- Czy w projekcie wykazano dobre zrozumienie estetyki jako podstawowej wartości nowego europejskiego Bauhausu? Czy na etapie konceptualizacji estetykę ukazano jako nieodłączną cechę projektu?
- Czy wymiar estetyczny odzwierciedlono na wysokim poziomie (np. przedstawienie spójnej koncepcji/wizji estetycznej; refleksja nad estetyką projektu łączy się z kontekstem kulturowym miejsca; przedstawienie przekonujących szczegółów wdrażania w zakresie użytych materiałów lub technik/reprezentowanych sztuk)?
- Czy w projekcie wykorzystano środki estetyczne w celu umocnienia ogólnej idei nowego europejskiego Bauhausu/zainspirowania ludzi i społeczności do podjęcia działań na rzecz transformacji?
- Czy projekt jest dostosowany do historii danego miejsca i obecnej rzeczywistości społeczno-kulturowej? Dodatkowym atutem projektu będzie uwzględnienie dziedzictwa kulturowego i lokalnej wyjątkowości, „poczucia przynależności” w odniesieniu do ludzi, historii materialnej i kulturowej czy sposobu postępowania.
- Czy w ramach projektu propaguje się nieinwazyjne podejście zakładające zachowanie i podkreślenie piękna danego miejsca oraz harmonijne dopasowanie ogólnej estetyki i stylu miejsca (integracja z krajobrazem)?

- Czy projekt przyczynia się do poprawy doświadczeń podczas przebywania w danym miejscu, zwiększając jego wartość estetyczną poprzez sztukę?
- Czy w projekcie wyraźnie opisano koncepcję dotyczącą przestrzeni lub funkcji, np. zastosowanie określonego stylu lub wzornictwa w celu zacieśnienia współpracy?
- Czy w projekcie wyraźnie odniesiono się do kwestii związanych z komfortem wizualnym lub elementami jakości doznania wykraczającymi poza funkcjonalność?
- Czy celem projektu jest pobudzanie lub wywoływanie określonych emocji lub doświadczeń zmysłowych poprzez jego koncepcję? Czy celem projektu jest poprawa warunków zdrowego stylu życia?

Włączenie społeczne

Oczekuje się, że projekty wspierane w ramach NEB TDM będą promować włączenie społeczne poprzez działania, które w jak największym stopniu wykorzystują różnorodność, równość, integrację społeczną i zasady „projektowania dla wszystkich”, a także przyczyniają się do zwiększenia dostępności, przystępności i poczucia wspólnoty. Obejmuje to zwalczanie segregacji przestrzennej i izolacji, zwiększanie możliwości połączenia różnych części społeczności i wymiany doświadczeń między nimi, wspieranie członków społeczności wymagających szczególnego traktowania oraz propagowanie dostępu do kluczowych usług, udogodnień i przestrzeni interakcji społecznych dla wszystkich. Ogólnie rzecz biorąc, cel projektów powinien polegać na upowszechnianiu idei solidarności i jednoczenia społeczności.

Pytania przewodnie do oceny kryterium włączenia społecznego (nie ograniczają się wyłącznie do tych wymienionych):

- Czy w projekcie wykazano dobre zrozumienie włączenia społecznego jako podstawowej wartości nowego europejskiego Bauhausu?
- Czy na etapie konceptualizacji włączenie społeczne ukazano jako nieodłączną cechę projektu? Czy projekt dąży do osiągnięcia ambitnych celów dotyczących włączenia społecznego? Oba podejścia są dopuszczalne.
- Czy wymiar włączenia społecznego odzwierciedlono na wysokim poziomie jakości (np. kompleksowe uwzględnienie rozmaitych grup społecznych, zwłaszcza słabszych grup; praktyczne przepisy zapewniające dostępność i przystępność cenową; wiarygodna baza danych; propagowanie poczucia wspólnoty i wspólnej wartości, w pełni wykorzystując potencjał różnorodności)?
- Czy projekt dotyczy rekonstrukcji, renowacji i odnowy środowiska zbudowanego w celu zbliżenia społeczności i zaspokojenia szczególnych potrzeb grup i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, takich jak osoby zagrożone wykluczeniem lub ubóstwem lub doświadczające bezdomności?
- Czy projekt obejmuje rozwój ambitnego mieszkalnictwa socjalnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu, np.:

- przekształcanie i dostosowanie budynków poprzez zastosowanie innowacyjnych technik, materiałów i zrównoważonych procesów budowy w celu uczynienia budynków mieszkalnych bardziej przystępnymi cenowo i sprzyjającymi włączeniu społecznemu;
  - zapewnienie innowacyjnych rozwiązań w zakresie mieszkalnictwa, które odpowiadają na tymczasowe pilne potrzeby z zachowaniem wysokich standardów estetycznych i zrównoważonego rozwoju, lub
  - łączenie różnych społeczności lub funkcji (mieszkalnictwo, kształcenie i szkolenie itp.) w jednym miejscu?
- Czy w projekcie zastosowano zasadę „projektowanie dla wszystkich” podczas modyfikacji środowiska zbudowanego z myślą o usunięciu barier dostępności w odniesieniu do słabszych grup, osób z niepełnosprawnościami i osób starszych?
  - Czy w ramach projektu propaguje się dostosowanie lub odnowienie środowiska zbudowanego mającego na celu przywrócenie poczucia dumy i celebrowanie różnorodności?
  - Czy projekt przyczynia się do zmiany przeznaczenia przestrzeni służącej pozytywnej wymianie międzypokoleniowej i budowania społeczności, zapewniając jednocześnie przystępność cenową i dostępność?
  - Czy projekt zapewnia przystępność cenową działań związanych z projektem, korzyści dla społeczności i podział kosztów, np. wkład lokalnych przedsiębiorstw?
  - Czy projekt łączy różne podmioty i osoby, zarówno poprzez infrastrukturę techniczną, jak i narzędzia cyfrowe?

Podejście partycypacyjne i transdyscyplinarne

Najważniejszą zasadą nowego europejskiego Bauhausu jest podejście partycypacyjne i transdyscyplinarne. W projektach należy określić szeroki udział różnych grup i zainteresowanych stron na poszczególnych etapach (współprojektowanie, wdrażanie), należy oprzeć się na rozmaitych obszarach wiedzy specjalistycznej i dyscyplinach, a także zapewnić współprzewodnictwo i odpowiedzialność społeczeństwa. Szczególny nacisk należy położyć na aktywne zaangażowanie obecnych i przyszłych użytkowników danego aspektu infrastruktury lub przestrzeni publicznej, dążąc jednocześnie do zaangażowania grup, do których trudniej jest dotrzeć lub które mogą mieć mniejszy dostęp i zasoby, aby uczestniczyć w takich procesach. W związku z tym należy zająć się grupami, do których niełatwo dotrzeć i które wymagają szczególnego traktowania, w tym osobami doświadczającymi bezdomności, bezrobotnymi, migrantami i osobami starszymi. Kolejnym istotnym aspektem jest równość płci. Projekty powinny również pomóc w przełamaniu granic między instytucjami, obszarami polityki i dziedzinami wiedzy. Wnioski dotyczące projektów powinny obejmować konkretnych partnerów i potencjalne zainteresowane strony oraz zakres, w jakim są oni już (politycznie) zaangażowani w realizację projektu.

Pytania przewodnie do oceny kryterium dotyczącego podejścia partycypacyjnego i transdyscyplinarnego (nie ograniczają się wyłącznie do tych wymienionych):

- Czy w ramach NEB TDM można wykazać, w jaki sposób projekty na poziomie portfela pomagają przełamać granice między instytucjami, obszarami polityki i dziedzinami wiedzy, a także czy niosą ze sobą możliwość zmian w kontekście lokalnym?
- Czy w strategii inwestycyjnej NEB TDM określono co najmniej dwie dziedziny w oparciu o wymagane co najmniej dwie osie tematyczne ścieżki transformacyjnej?
- Czy występuje odpowiednia różnorodność zaangażowanych zainteresowanych stron, która odzwierciedla wszystkie trzy podstawowe wartości nowego europejskiego Bauhausu i umożliwia wniesienie wkładu do projektu, oceniając go z różnych perspektyw? Czy uwzględniono i omówiono wszystkie kluczowe obszary wiedzy specjalistycznej?
- Czy położono szczególny nacisk i zobowiązano się do zaangażowania obecnych i potencjalnych użytkowników aspektu infrastruktury lub przestrzeni publicznej, a także grup, do których trudniej jest dotrzeć? Czy uwzględniono takie grupy, jak osoby doświadczające bezdomności, osoby bezrobotne, migranci i osoby starsze? Czy projekt odnosi się do kwestii równości płci?
- Czy w projekcie opisano, w jaki sposób społeczeństwo, zainteresowane strony (np. grupy społeczeństwa obywatelskiego, sektory pozarządowe, niesformalizowani twórcy, sektor prywatny) oraz grupy, do których niełatwo dotrzeć, będą zaangażowane we współprojektowanie i wdrażanie projektu?
- Czy w projekcie określono zaangażowanie społeczeństwa i zainteresowanych stron we współprojektowanie i wdrażanie projektu? Czy to zaangażowanie ma charakter integracyjny czy tylko informacyjny? Czy w projekcie przewidziano transformację społeczeństwa i zainteresowanych stron poprzez zapewnienie im rzeczywistej możliwości utożsamienia się z ideą projektu?
- Czy w projekcie uwzględniono lub określono odpowiednią wiedzę specjalistyczną i dziedziny, które dotyczą poszczególnych sektorów nowego europejskiego Bauhausu?

Jeżeli IZ oraz podmiot wdrażający instrument finansowy zdecydują się na realizację NEB TDM zgodnie z wariantem wdrożenia określonym w lit. c), kryteriów transdyscyplinarnych należy przestrzegać na poziomie projektu.